

**Keravan kaupungin vammaispoliittinen
ohjelma vuosille 2017-2022**

SISÄLLYS

1	Johdanto	3
2	Taustaa	4
2.1	Vammaisuuden määrittely	4
2.2	Vammaisten perustuslailliset oikeudet	4
2.3	Vammaispalveluiden piirissä olevat keravalaiset	5
3	Vammaispoliittisen ohjelman toteutus	6
3.1	Asiakaskysely	7
3.2	Kuntalaisten kuulemiset	7
3.3	Keravan kaupungin toimialojen ja järjestöjen kuuleminen	7
4	Kehittämiskohteiden nykytila	8
4.1	Esteetön tiedonsaanti	8
4.2	Elinympäristö, asuminen ja liikkuminen	9
4.3	Sosiaali- ja terveyspalvelut	12
4.4	Varhaiskasvatus ja opetus	16
4.5	Ammatinhankinta ja työllistyminen	18
4.6	Kulttuuri, liikunta ja vapaa-aika	20
4.7	Vammaisneuvosto	22
5	Vammaispoliittinen Ohjelma 2017-2022	23
5.1	Visio	23
5.2	KEHITTÄMISKOHDE 1: Esteetön tiedonsaanti	23
5.3	KEHITTÄMISKOHDE 2: Elinympäristö, asuminen ja liikkuminen	24
5.4	KEHITTÄMISKOHDE 3: Sosiaali- ja terveyspalvelut	25
5.5	KEHITTÄMISKOHDE 4: Varhaiskasvatus ja koulutus	26
5.6	KEHITTÄMISKOHDE 5: Ammatinhankinta ja työllistyminen	26
5.7	KEHITTÄMISKOHDE 6: Kulttuuri, liikunta ja vapaa-aika	27
5.8	KEHITTÄMISKOHDE 7: Vammaisjärjestöt ja vammaisneuvosto	27
6	Toimenpideohjelman seuranta	28
7	Lähdeluettelo	28
8	Liitteet	29

1 JOHDANTO

Suomen vammaispoliittinen ohjelma VAMPO 2010–2015 julkistettiin elokuussa 2010. Ohjelman pääta-voitteena on, että koko yhteiskunta sitoutuu vammaisten henkilöiden oikeuksien ja yhdenvertaisuuden edistämiseen. Ohjelmaan kirjattujen tavoitteiden taustalla olivat YK:n vammaisten oikeuksia koskeva yleissopimus ja Valtioneuvoston selonteko Suomen vammaispolitikasta 2006.

Valtakunnallisen VAMPO-ohjelman tavoitteena on ollut siihen kirjattujen toimenpiteiden avulla turvata vammaisten henkilöiden oikeudenmukainen yhteiskunnallinen asema ja linjata kehityskulut, joilla tavoitellaan kestävää ja vastuullista vammaispolitiikkaa.

Keravan kaupunginhallitus päätti 15.6.2015 § 204 antaa vammaispoliittisen ohjelman päivittämisen Keravan vammaisneuvoston tehtäväksi. Kaupunginjohtaja Petri Härköselälle annettiin valtuudet nimetä työryhmään kaupunkia edustavat viranhaltijat sekä sosiaali- ja terveysjohtaja Erja Wiili-Peltolalle tehtäväksi nimetä sihteeri sosiaali- ja terveystoimesta.

Keravalle on tehty vammaispoliittinen ohjelma elokuussa 2001. Vampo on edellisen kerran päivitetty vuonna 2005. Vammaispoliittisessa ohjelmassa on esitetty toimenpidesuosituksia, joiden katsottiin parantavan vammaisten henkilöiden yhdenvertaista asemaa Keravalla.

Tarkoituksena on päivittää vammaispoliittinen ohjelma ja sitouttaa kaupungin toimijat noudattamaan siinä asetettuja tavoitteita.

Vammaispoliittisen ohjelman päivittämistä valmistelemaan työryhmään nimettiin vammaisneuvoston ja kaupungin edustajat:

Olavi Taipale, Keski-Uudenmaan Kuulo ry

Erja Johansson, Aivohalvausyhdistys ry

Kati Molin, Keski-Uudenmaan Muistiyhdistys ry

Seija Sinijoki, Keravan Reuma ja Tules ry

Arja Virolainen, Keski-Uudenmaan kehitysvammaisten Tuki ry

Eeva Salminen, Keravan Diabetesyhdistys ry

Aarne Kiiski, Keravan Diabetesyhdistys ry (2/2016 alkaen)

Tuula Lind, sosiaali- ja terveyslautakunnan puheenjohtaja

Kirsi Viitaila, kasvatuksen ja opetuksen suunnittelija (4/2016 asti)

Riitta Pennala, vs. kasvatuksen ja opetuksen suunnittelija/ (5/2016 alkaen)

Riikka Kortelainen, kuntatekninen johtaja

Sanna Iranta, suunnittelija-koordinaattori/vapaa-aikavirasto (5/2016 alkaen)

Anne Valtonen, sosiaaliohjaaja (8/2016 asti)

Marja Veikkolainen, erityissuunnittelija, Sosiaali- ja terveyspalveluiden toimiala (9/2016 alkaen)

Työryhmän puheenjohtajana toimii Olavi Taipale ja sihteerinä Anne Valtonen (8/2016 asti)/ Marja Veikkolainen (9/2016 alkaen).

Projektiryhmä työstää vammaispoliittista ohjelmaa ja valmistelee työryhmän esityslistat. Projektiryhmään kuuluvat puheenjohtaja Olavi Taipale, Aarne Kiiski, Erja Johansson, Arja Virolainen ja sihteerinä Anne Valtonen (8/ 2016 asti)/ Marja Veikkolainen (9/ 2016 alkaen).

2 TAUSTAA

2.1 VAMMAISUUDEN MÄÄRITTELY

Vammaisuus on moniulotteinen ilmiö, johon on olemassa useita näkökulmia ja määritelmiä. Ne voivat olla sidoksissa aikaan, paikkaan, sosiaaliseen statukseen ja myös koulutustasoon. Vammaispalvelulain määritelmän mukaan "vammaisella tarkoitetaan henkilöä, jolla vamma tai sairaus aiheuttaa pitkäaikaisesti erityisiä vaikeuksia suoriutua tavanomaisen elämän toiminnoista. Lain edellyttämä pitkäaikaisuus on määritelty siten, että vammasta tai sairaudesta tulee ennusteen mukaan aiheutua haittaa yli vuoden ajan." (Vammaisuuden perusteella järjestettävät palvelut ja tukitoimet, 1987)

Terveyden ja hyvinvoinninlaitoksen Vammaispalvelukäsikirjassa vaikeavammaisuus kuvataan seuraavasti: "Vaikeavammaisuus on käsite, jonka sisältö määrittyy suhteessa vammaisen ihmisen elämäntilanteeseen ja ympäristöön ja merkitsee runsasta avun, palveluiden tai tukitoimien tarvetta."

WHO:n määrittelyssä vammaisuus ja sen aiheuttamat haitat porrastetaan kolmeen toisistaan riippumattomaan asiaan:

1. Vammalla tarkoitetaan psykologisten tai fysiologisten toimintojen tai anatomisen rakenteen puutosta tai poikkeavuutta.
2. Vajaatoiminnalla tarkoitetaan vammasta johtuvaa rajoitusta tai puutosta ihmiselle normaaleiksi katsottavissa toiminnoissa.
3. Haitalla tarkoitetaan vammasta tai vajaatoiminnasta johtuvaa, tiettyä yksilöä koskevaa huono-osaisuutta, joka rajoittaa tai estää hänen ikänsä, sukupuolensa, sosiaalisen asemansa ja kulttuuritaustansa huomioon ottaen normaaliksi katsottavaa suoriutumista.

(Tapio Rätty, Vammaispalvelut 2010, s.32)

2.2 VAMMAISTEN PERUSTUSLAILLISET OIKEUDET

YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista (CRPD, Vammaisyleissopimus) on 2000-luvun ensimmäinen kattava ihmisoikeussopimus. YK:n yleiskokous hyväksyi yleissopimuksen (Convention on the Rights of Persons with Disabilities, CRPD) ja sen valinnaisen pöytäkirjan (Optional Protocol) täysistunnossaan 13.12.2006. Sopimus avattiin allekirjoituksille maaliskuussa 2007, ja se tuli kansainvälisesti voimaan 3.5.2008.

Suomi allekirjoitti yleissopimuksen vammaisten henkilöiden oikeuksista sekä sen valinnaisen pöytäkirjan maaliskuussa 2007. Eduskunta hyväksyi vammaisyleissopimuksen ratifiointia koskeneen hallituksen esityksen 3. maaliskuuta 2015. Eduskunta edellytti tuolloin, että ennen sopimuksen ratifioinnin loppuun saattamista varmistetaan, että sopimuksen 14. artiklan ratifioinnin edellytykset täyttyvät kansallisessa lainsäädännössä. Artiklan mukaan

vammaiset henkilöt nauttivat yhdenvertaisesti muiden kanssa oikeudesta vapauteen ja turvallisuuteen; eivät joudu laittoman tai mielivaltaisen vapaudenriiston kohteeksi, eikä vammaisuus missään olosuhteissa oikeuta vapaudenriistoon.

Suomi ratifioi vammaisten oikeuksien yleissopimuksen ja yleissopimuksen valinnaisen lisäpöytäkirjan 11.5.2016. Yleissopimuksen ja sen valinnaisen lisäpöytäkirjan voimaantulopäivä Suomessa oli 10.6.2016. Sopimuksen ratifiointi on edellyttänyt Suomessa muutoksia vammaislainsäädäntöön. Viimeinen este Suomen ratifiointille poistui, kun eduskunta hyväksyi lain kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain muuttamisesta.

YK:n lapsen oikeuksien sopimus (LOS) on lapsia koskeva ihmisoikeussopimus. Sopimuksen tärkein tavoite on perusoikeuksien: terveyden, koulutuksen, tasa-arvon ja turvan takaaminen kaikille lapsille. Lapsen oikeuksien sopimus on maailman laajimmin ratifioitu ihmisoikeussopimus.

Uusi yhdenvertaisuuslaki tuli voimaan 1. tammikuuta 2015. Uusi laki antaa aiempaa laajempaa suojaa syrjinnältä. Lakia sovelletaan julkisen toiminnan lisäksi yksityiseen toimintaan, ei kuitenkaan yksityiselämään, perhe-elämään ja uskonnonharjoitukseen. Viranomaisen, koulutuksen järjestäjän ja työnantajan on tarvittaessa kohtuullisia muutoksia tekemällä varmistettava vammaiselle henkilölle muiden kanssa yhdenvertaiset asiointi-, koulutus- ja työnsaantimahdollisuudet. Myös tarjolla olevia tavaroita ja palveluja tulee saada yhdenvertaisesti muiden kanssa. Henkilön vamma on otettava huomioon palvelutilanteessa ja pyrittävä mahdollisuuksien mukaan esimerkiksi järjestämään sitä tarvitsevalle esteetön kulkureitti.

Vammaislainsäädäntö on parhaillaan uudistustyön alla. Sosiaali- ja terveysministeriö asetti Kynnys ry:n toiminnanjohtaja Kalle Könkkölän selvittämään tapoja toteuttaa vammaispalveluihin kohdistuvia säästöjä. Selvitysmiehen työ valmistui v.2016. Lain jatkovalmistelu käynnistyi keväällä 2016. Vammaislainsäädännön uudistuksen tarkoituksena on yhdistää vammaispalvelu- ja kehitysvammalait. Kyse on pitkään tavoitellusta uudistuksesta, jonka lähtökohta on parantaa vammaisten ihmisten osallisuutta ja yhdenvertaisuutta. Lain on tarkoitus tulla voimaan vuonna 2019.

Vammaisia koskeva lainsäädäntö on koottu kattavasti valtakunnallisen vammaispoliittisen neuvoston sivuille: http://www.vane.to/index.php?option=com_content&view=article&id=26&Itemid=8

2.3 VAMMAISPALVELUIDEN PIIRISSÄ OLEVAT KERAVALAISET

Vuonna 2015 koko maassa oli 313 874 ja Keravalla 1 383 asukasta, jotka saivat Kelan vammaisuuden perusteella maksamia etuuksia. Suhteellisesti koko maassa on Keravaa enemmän asukkaita jotka saavat Kelan vammaisuuden perustuvia etuuksia (Kelan vammaisuuden perusteella maksamien etuuksien saajien lukumäärän tuhatta asukasta kohden oli vuonna 2015 Keravalla 39,2 ja koko maassa 57,2).

Taulukko 1. Vammaispalveluiden asiakasmäärät joulukuussa 2015

Palvelu	Asiakasmäärä	Osuus keravalaisista**
Henkilökohtainen apu	71	0,20 %
Kehitysvammahuollon avopalvelut	115	0,33 %
Vaikeavammaisten avopalvelut	620	1,76 %

** vammaispalvelujen asiakasmäärät suhteutettuna kaupungin väkilukuun 35 293 henkeä (12/2015).

Taulukko 2. Vaikeavammaisten kuljetuspalveluiden asiakkaat Keravalla v. 2015, Lähde: THL, Tilasto- ja indikaattori-pankki Sotkanet.fi

Vaikeavammaisten kuljetuspalvelua vuoden 2015 aikana saaneet	Asiakasmäärä
0 - 17-vuotiaita	8
18 - 64-vuotiaita	158
65 vuotta täyttäneet	241
Yhteensä	407

Vammaisten työ- ja päivätoiminnan piirissä oli vuonna 2015 Keravalla 64 asiakasta¹. Vammaisten työtoiminnassa (kunnan itse tuottamat palvelut) oli vuonna 2015 53 asiakasta. Työkeskustoimintapäiviä per asiakas on kertynyt vuosittain (vuosina 2012- 2015) keskimäärin 116- 131.

Vammaispalvelulain perusteella korvausta asunnon muutostöistä tai asuntoon kuuluvista laitteista ja välineistä sai vuonna 2015 25 keravalaisista. Keravalla maksetaan suhteellisesti pienemmälle määrälle kuntalaisia näitä korvauksia kun koko maassa. Vuonna 2015 Keralla oli 70,8 ja koko maassa 174,9 asiakasta 100 000 asukasta kohden, jotka saivat vammaispalvelulain perusteella korvausta asunnon muutostöistä tai asuntoon kuuluvista laitteista ja välineistä.

3 VAMMAISPOLIITTISEN OHJELMAN TOTEUTUS

Keravan vammaispoliittinen ohjelma (= Vampo) on tehty edellisen kerran vuonna 2001 ja päivitetty vuonna 2005. Vammaispoliittisessa ohjelmassa on esitetty toimenpidesuosituksia, joiden katsottiin parantavan vammaisten henkilöiden yhdenvertaista asemaa Keravalla.

¹ Vammaisten työ ja päivätoiminnan piirissä olevat indikaattori: Mukaan lasketaan työ- ja toimintakeskusten järjestämän toimintakykyä ylläpitävän ja sitä edistävän toiminnan asiakkaat (SHL 27 e §:n mukaisen toiminnan asiakkaat ja KVL 2 §:n kohdan 4 mukaisen toiminnan asiakkaat). Tiedot sisältävät kunnan itse tuottamat ja muilta kunnilta, kuntayhtymiltä, valtiolta tai yksityisiltä palveluntuottajilta ostamat palvelut. Lähde THL, Sotkanet.

Keravan uuteen vammaispoliittiseen ohjelmaan 2017-2022 haluttiin kirjata konkreettisia kehittämistoimenpiteitä, jotka parantavat vammaisten oikeudenmukaista asemaa. Kuntalaiset mielipiteitä kehittämistarpeista selvitettiin kyselyllä ja kuulemistilaisuudessa. Toimialoille ja järjestöille lähetettiin erillinen kysely heidän näkökulmien esille saamiseksi.

3.1 ASIAKASKYSELY

Keravan kaupungin nettisivuilla oli keväällä 2016 kaikille avoin VAMPO-kysely, jonka pystyi täyttämään myös paperiversioina vammaispalveluiden toimistosta, Keravan kirjastosta, Keravan työkeskuksesta ja yhdistysten lisäksi koululaisten opiskelijahallinto-ohjelma Wilman www-liittymän kautta.

Kyselyyn saatiin kaikkiaan 50 vastausta, minkä vuoksi tuloksia voidaan pitää vain suuntaa antavina.

Kyselyyn vastanneista 50 henkilöstä vammaisia henkilöitä oli 15 eli 30 %, vammaisen henkilön läheisiä tai omaisia 9 eli 18% ja muita kuntalaisia 26 eli 52%.

Kyselyllä oli tarkoitus kartoittaa kuntalaisten näkemyksiä tarpeellisista kehittämiskohteista Keravan kaupungissa. Kyselyn kysymykset koskettivat valtakunnallisen vammaispoliittisen ohjelman (VAMPO) teemoja: vammaisten oikeus toimivaan terveydenhuoltoon ja kuntoutukseen, liikkumisesteettömyyteen ja avoimeen tiedonsaantiin, koulutukseen, palkkatyöhön, kulttuuriin, virkistykseen ja liikuntaan sekä yleinen tiedotus.

Yhteenveto kyselyn tuloksista liitteenä 1

3.2 KUNTALAISTEN KUULEMISET

Keravan kaupunki ja -vammaisneuvosto järjestivät tiedostustilaisuuden vammaispoliittisen ohjelman päivittämisestä Keravan kirjastolla 19.1.2016. Tilaisuus oli kaikille avoin.

Paikalla tilaisuudessa puhumassa olivat Keravan kaupungin arjessa selviytymistä tukevien palveluiden vastuualuejohtaja Raija Hietikko, valtakunnallisen vammaisneuvosto VANEn vt.pääsihteeri Merja Heikkinen, VTM Sosiaali- ja terveystoimen koulutuspäällikkö Jaana Viemerö, FCG Finnish Consulting Group Oy ja vammaisneuvoston puheenjohtaja Olavi Taipale Keski-Uudenmaan Kuulo ry:stä.

3.3 KERAVAN KAUPUNGIN TOIMIALOJEN JA JÄRJESTÖJEN KUULEMINEN

Keravan kaupungin toimialoille ja Keravalla toimiville järjestöille tehtiin kysely syyskuussa 2016. Kysely lähetettiin Keravan kaupungin neljälle toimialueelle (Keskushallinto, Sosiaali- ja terveyspalveluiden toimiala, Kasvatus- ja opetustoimi, Vapaa-aikapalvelut), liikelaitos muodossa toimivalle Kaupunkitekniikalle sekä Keravalla toimiville vammais- ja kansanterveysjärjestöille.

Vastauksia saatiin 11, joista 5 oli kaupungin toimialoilta (Rakennusvalvonta, Kasvatus- ja opetustoimi, Vapaa-aikapalvelut, Sosiaali- ja terveystoimen palveluiden vastuualue Terveysttä ja hyvinvointia edistävät palvelut sekä Arjessa selviämistä tukevat palvelut vastuualueelta Vammaispalvelut).

Kyselyssä vastaajia pyydettiin kuvaamaan sitä miten vammaispoliittisen ohjelman (2005-2008) toimenpide- ehdotukset ovat toteutuneet ja miten asioita tulisi jatkossa kehittää. Kyselyn vastauksista on nostettu keskeisiä asioita esiin luvussa 4, jossa kuvataan kehittämiskohteiden nykytila.

4 KEHITTÄMISKOHTEIDEN NYKYTILA

Keravan vammaispoliittiseen ohjelmaan 2017-2022 on kirjattu konkreettisia kehittämistoimenpiteitä, jotka parantavat vammaisten oikeudenmukaista asemaa.

Valitut kehittämiskohteet:

1. Esteetön tiedonsaanti
2. Elinympäristö, asuminen ja liikkuminen
3. Sosiaali- ja terveyspalvelut
4. Varhaiskasvatus ja opetus
5. Ammatinhankinta ja työllistyminen
6. Kulttuuri, liikunta ja vapaa-aika
7. Vammaisjärjestöt ja vammaisneuvosto

Seuraavissa luvussa kuvataan valittujen kehittämiskohteiden nykytilaa. Kyselyiden ja vammaispoliittisen ohjelman työskentelyn aikana nousseet keskeiset kehittämiskohteet ja/ tai -ideat on koottu jokaisen kehittämiskohteen nykytilan kuvauksen yhteydessä olevaan tauluun.

4.1 ESTEETÖN TIEDONSAANTI

Tavoitteena on, että yhteiskunnan palvelut, toiminnot ja niistä tiedotus on oltava kaikkien ulottuvilla. Jokaisen yksilön tarpeet ovat yhtä tärkeitä yhteiskunnan suunnittelun perustana. Vammaisten tasavertaisuus muiden kanssa ja osallistuminen edellyttävät yhteiskunnan ja ympäristön muokkaamista mahdollisimman esteettömäksi. Esteettömyydellä ei tarkoiteta vain rakennetun ympäristön esteiden poistamista, vaan myös mahdollisuutta kommunikoida tasavertaisesti toisten ihmisten kanssa sekä mahdollisuutta saada ja ymmärtää tietoa.

Toimialoille ja järjestöille lähetettävän kyselyn vastausten mukaan liikuntavammaiset henkilöt on huomioitu kunnan viestintäpalveluiden käyttäjinä varsin hyvin, mutta toisaalta koettiin, että vammaisten osalta viestintäpalveluissa on parantamisen varaa. Asiakaskyselyyn vastanneista vammaisista yli puolet piti tiedottamista kaupungin palveluista huonona liikunta-, kuulo- ja kehitysvammaisten näkökulmasta.

Keravan kaupungin verkkosivut uudistettiin vuonna 2014 ja tämä auttoi hieman näkövammaisia, mutta kaikilla tietokoneapuvälineillä ei kaikkia sivuja saa auki. Kuvat, kuvakkeet, taulukot ja listat yms. häiritsevät ruudunluokuhjelmien käyttöä.

Syyskuussa 2016 julkaistiin Maahanmuuttajalle-palvelusivusto kerava.fi-nettisivuilla (<http://www.kerava.fi/kerava-info/maahanmuuttajalle>). Sivuille on koottu mahdollisimman selkeästi Keravan tärkeimmät palvelut ja niiden yhteystiedot. Tämä sivusto voisi toimia esimerkkinä myös vammaisille soveltuvasta sivustosta.

Esteettömän tiedon saannin kehitystoiveet/ideat *:

- Selkokieltä voitaisiin käyttää enemmän ja rinnakkain normaalin viestinnän ohella ja kaupungin nettisivuilla voisi ottaa käyttöön mahdollisuus saada teksti luettuna.
- Pelkästään sähköinen tiedottaminen (esim. tiedotteet internet sivuilla) ei riitä. Tarvitaan myös perinteistä kirjallista viestintää.
- Tarjolla tulee olla riittävästi tulkkipalveluita tai muita avustajapalveluita.
- Saneerattavien rakennusten ja uudisrakennusten suunnittelussa on tärkeä huomioida, että kyltien tekstit ja numerot tarpeeksi isoja.
- Kuulovammaisten näkökulmasta ajanvaraus pitäisi pystyä hoitamaan muulla tavalla kuin puhelimitse (esim. sähköinen ajanvaraus).
- Yleisissä tiloissa tulisi induktiosilmukat ja niistä tiedotettava paremmin.
- Huomioitava, että vammaisille suunnatut viestit saavuttavat nekin toimijat, jotka eivät kuulu vammaisneuvostoon.

** Kehittämisideat/toiveet ovat nousseet esiin asiakas- ja/tai toimiala-järjestökyselyissä*

4.2 ELINYMPÄRISTÖ, ASUMINEN JA LIIKKUMINEN

Tavoitteena Keravalla on turvallisen, terveellisen ja viihtyisän ympäristön luominen kaikille. Vammaisille henkilöille esteetön ympäristö on itsenäisen elämän ja yhdenvertaisten mahdollisuuksien edellytys. Rakennetun ympäristön esteettömyyden osatekijöiksi luetaan myös tilojen hahmottavuuden parantaminen, paremman valaistuksen ja akustiikan kehittäminen sekä kaikenlaisen ympäristössä liikkumisen mahdollistavan saavutettavan informaation järjestäminen.

Asumisen osalta tavoitteena on toteuttaa ja ylläpitää sellaista asuntokantaa, jossa myös vammaisen henkilön on mahdollista asua itsenäisesti. Liikkumista varten liikenneväylien, aukoiden ja puistojen tulee täyttää hyvän kaupunkikuvan ja viihtyisyyden vaatimukset. Niiden tulee olla esteettömiä kaikille

4.2.1 Elinympäristö ja asuminen

Ympäristö tai yksittäinen rakennus on esteetön silloin, kun se on kaikille käyttäjille toimiva, turvallinen ja miellyttävä, ja kun rakennuksen kaikkiin tiloihin ja kerrostasoihin on helppo päästä. Lisäksi tilat ja niissä olevat toiminnot ovat mahdollisimman helppokäyttöisiä ja loogisia.

Rakennuslainsäädäntö asettaa tiukat vaatimukset rakentamiselle. Esimerkiksi maankäyttö ja rakennusastus (10.9.1999/895) määritettään asioita joita pitää ottaa huomioon liikuntaesteellisten näkökulmasta.

Esteettömyyden edellytykset luodaan jo silloin, kun kunnat laativat yleiskaavoja ja asemakaavoja. Liikuntaesteen rakentaminen pitää huomioida esimerkiksi hallinto- ja palvelurakennuksen sekä muussa rakennuksessa olevan sellaisen liike- ja palvelutilan, johon tasa-arvon näkökulmasta kaikilla on oltava mahdollisuus päästä, sekä näiden rakennuspaikan tulee soveltua myös niiden henkilöiden käyttöön, joiden kyky liikkua tai muutoin toimia on rajoittunut.

Liikkumisesteettömästä rakentamisesta annetaan tarkempia säännöksiä Suomen rakentamismääräyskokoelmassa, jossa määritetään mm.

- Hallinto- ja palvelurakennuksia koskeva asetus esteettömästä rakennuksesta (Suomen rakentamismääräyskokoelma F1 Esteetön rakennus 2005)
- Asuinrakennuksia ja asumiseen liittyviä tiloja koskevat määräykset (Suomen rakentamismääräyskokoelma G1 Asuntosuunnittelu 2005)

Keravan kaupungin rakennusmääräysasiakirja on uudistustyön alla. Tulevassa uusitusrakennusjärjestyksessä viitataan esteettömyysvaatimusten osalta lainsäädäntöön. Pihamaan rakentamisen osalta on määrätty invapaikkojen lukumäärä. Rakennusmääräysasiakirja julkaistaan kerava.fi sivulta.

Keravalla esteettömyys on otettu huomioon rakentamisessa (uudis- ja korjausrakentaminen) rakennuslainsäädännön edellyttämällä tavalla. Rakennusalan eri ammattiryhmien osaaminen esteettömyyden varmistamiseksi huomioidaan rakentamisen yhteydessä rakennuslupien käsittelyn yhteydessä.

Asuintalojen tilojen esteettömyyteen ja valaistukseen on mahdollista tehdä parannusehdotuksia lupakäsittelyn ja katselmusten yhteydessä. Hissiremontteihin on mahdollista saada tukea. Muutostöiden tekeminen on talonyhtiöiden omalla vastuulla.

Vammaisten asumista tuetaan ensisijassa sosiaali- ja terveyspalveluiden peruspalveluilla ja tarvittaessa palveluita täydennetään vammais- ja kehitysvammalain mukaisilla tukitoimilla. Pyrkimyksenä on järjestää tarvittavat palvelut sekä vaikeavammaisille että kehitysvammaisille sinne, missä asiakas asuu ja toimii. Keravalla asumiseen liittyvistä palveluista suuri osa tuotetaan järjestöjen ja yritysten toimesta ostopalveluina.

Kunta järjestää vammaispalveluasetuksen 10 §:n mukaisesti vaikeavammaiselle henkilölle palveluasumisen, jos henkilö vammansa tai sairautensa johdosta välttämättä tarvitsee palvelua suoriutuakseen tavanomaisesta elämäntoiminnoista. Henkilöä pidetään vaikeavammaisena palveluasumisen osalta, jos hän vammansa tai sairautensa vuoksi tarvitsee toisen henkilön apua päivittäisissä toiminnoissa suoriutuakseen jatkuvaluonteisesti, vuorokauden eri aikoina tai muutoin erityisen runsaasti.

Asumiseen liittyvien palveluiden toteuttamisessa lähtökohtana tulee olla, että henkilöllä on hänen tarpeitaan vastaava asunto. Asunto voi olla yksittäinen vuokra- tai omistusasunto. Asunto voi olla myös osa asuntoryhmää tai palvelutaltoa.

Jotta kuntalaisille mahdollistuu elämistilanteeseen ja asumistarpeisiinsa nähden hyvä ja tarkoituksenmukainen asunto, niin tarvitaan suunnitelmallisuutta. Tätä varten Keravalla ollaan laatimassa myös uutta asuntopoliittista ohjelmaa.

Esteettömän asumisen ja elinympäristön kehitystoiveet/ideat *:

- Kaupungin julkisista tiloista tulisi löytyä toimiva induktiosilmukka. Olennaista on huomioida jo rakennusvaiheessa, että rakennuksessa on valmiuden induktiosilmukalle. Kuuloliitosta on saatavissa ammattiapua silmukoiden suunnitteluun.
- Rakennusten suunnittelu- ja toteutusvaiheessa keskeistä hyödyntää kokemusasiantuntijuutta, käyttää esteettömyyteen perehtyneitä rakentajia tai kouluttaa omaa henkilökuntaa sekä kuulla asianosaisia.
- Rakennusvaiheessa on keskeistä huomioida esteettömyys, jottei tule turhia korjauksia jälkikäteen. Materiaaleissa pitäisi huomioida hajuttomuus ja haitallisten aineiden käyttö.
- Rakennusmateriaalien osalta olisi tärkeää, että rakennuksissa käytettäisiin sellaisia materiaaleja, jotka eivät altistaisi asukkaita esimerkiksi hengityssairauksille.
- Olisi hyvä selvittää vastaako nykyiset asumispalvelutarjonta vammaisten tarpeita (esim. yhteisöllisen asumisen tarve)

** Kehittämisasiat/toiveet ovat nousseet esiin asiakas- ja/tai toimiala-järjestökyselyissä*

4.2.2 Liikkumisen esteettömyys

Kaikille soveltuvan liikkumisen ensisijainen lähtökohta on Sosiaalihuoltolain 23 §:n mukaan järjestää liikkuminen esteettömän ja toimivan julkisen joukkoliikenteen avulla. Julkisten joukkoliikennepalvelujen ja muiden ratkaisujen, kuten palvelulinjojen, tulee olla vammaisten henkilöiden käytössä sillä tavoin, että palvelun tarvitsijoiden tarpeet ja perusoikeudet tulevat turvattua.

Esteettömän joukkoliikenteen lisäksi tarvitaan palveluja vammaisten henkilöiden yksilöllisen kuljetuspalvelutarpeen huomioimiseksi. Liikkumista tukevia palveluja järjestetään sosiaalihuolto- ja vammaispalvelulain nojalla sekä osittain kehitysvammalain perusteella.

Esteettömän liikkumisen osalta on Keravalla tapahtunut kehitystä myönteiseen suuntaan. Liikkumis- ja toimintaesteitä on paikoin poistettu rakennuksista ja kulkuväyliltä. Penkkejä on lisätty keskeisille kulkuväylille muutama.

Esteettömän liikkumisen kehitystoiveet/ideat *:

- Mainoskyttilät ovat edelleen jossain paikoissa ongelmana.
- Liikkuvat / tilapäiset esteet kuten torikojut, autot, pyörät, rakennus ja korjaustyöt aiheuttava ongelma. Tärkeää olisi korjaustöiden osalta suunnitella turvallinen esteetön kiertotie.
- Tilapäisten esteiden sijoittamista pitäisi tarkastaa esteettömyyden näkökulmasta säännöllisesti.
- Vanhusten ja liikuntarajoitteisten liikkumisen parantamiseksi toivotaan kartoitettavan luiskien ja penkkien kunnot sekä lisättävä niitä tarvittaviin paikkoihin.
- Keravan asukkaille pitäisi tiedottaa, että ottaisivat aktiivisemmin huomioon korjaustarpeessa olevat liuskat ja tiedottaisivat niistä viranomaisia.
- Monet kyselyyn vastanneet vammaiset kokivat joukkoliikenteen toimimattomana ja käytön vaikeana. Tyytymättömyyttä oli lippujärjestelmää sekä pysäkkien olosuhteisiin (sääsuoja, valaistus, penkit). Joukkoliikenteen reittejä ei pidetty sopivina matkustustarpeisiin nähden eikä aikataulu eikä reitti-informaatio pysäkillä riittävänä. Bussien esteettömyyttä ei koeta kovin hyväksi.
- Kuljetuspalveluiden saatavuus on tärkeä varmistaa, jotta vammaisten asioiminen/liikkuminen/osallistuminen mahdollistuu. Esimerkiksi tilapäistä tarvetta varten kuljetuspalveluiden saatavuus tulisi varmistaa.

** Kehittämisasiat/toiveet ovat nousseet esiin asiakas- ja/tai toimiala-järjestökyselyissä*

4.3 SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUT

4.3.1 Terveydenhuolto ja kuntoutus

Vammaiset henkilöt käyttävät ensisijaisesti yleisiä sosiaali- ja terveyspalveluja, ja vasta kun niiden apu ei riitä, turvautuvat erityispalveluihin (esim. asumis-, kuljetus- ja tulkkauspalveluihin). Suomen vammaispolitiikan periaatteina ovat vammaisten henkilöiden oikeus yhdenvertaisuuteen, osallisuuteen ja syrjimättömyyteen sekä tarpeellisiin palveluihin ja tukitoimiin. Periaatteena on, että julkiset palvelut suunnitellaan kaikille sopiviksi ja ympäristö esteettömäksi.

Terveydenhuoltolain (2010, § 24) mukaan kunnan on järjestettävä asukkaidensa tarvitsema lääkinnällinen kuntoutus. Kuntoutuspalvelut tulee järjestää vammaisille henkilöille niin, että heillä on mahdollisuus saavuttaa tai säilyttää mahdollisimman suuri itsenäisyys ja toimintakyky.

Keravan kuntoutuspalveluissa on vuonna 2016 yhteensä 8 fysioterapeuttia, 2 puheterapeuttia, 1,5 toimintaterapeuttia ja 0,5 lääkinnällinen fysioterapeutti.

Keravan terveyskeskuksessa on apuvälinelainaamo. Apuvälineet tukevat ihmisten itsenäistä suoriutumista ja mahdollistavat kotona asumista ja osallistumista silloin, kun henkilön toimintakyky on alentunut vamman, sairauden, kehitysviivästymän tai ikäänymisen takia. Apuvälinetoiminta on asiakkaalle maksutonta. Fysioterapeutti arvioi apuvälineen tarpeen asiakkaan toimintakyvyn ja toimintaympäristön mukaan.

Terveys- ja kuntoutuspalveluiden laatu

Terveys- ja kuntoutuspalveluiden laatu koostuu palvelun ja siihen liittyvien prosessien kyvystä täyttää sille asetetut vaatimukset ja siihen kohdistetut odotukset. Terveys- ja kuntoutuspalveluiden tavoitteena on, että asiakas saa tarpeensa mukaista palvelua oikeaan aikaan ja oikeassa paikassa.

Yksi keskeinen sosiaali- ja terveyspalveluiden laadun elementti on asiakaskeskeisyys, jolla tarkoitetaan yksilön kunnioitusta ja itsemääräämisoikeutta peruslähtökohtana palvelun toteuttamisessa. Palvelun laatuun liittyy myös oikeudenmukaisuus, valinnanvapaus, potilasturvallisuus, ammattilaisten osaaminen sekä palvelun vaikuttavuus. (Lähde: Tilannekatsaus sosiaali- ja terveydenhuollon laatuun vuonna 2008).

Ammattilaisten osaamisen näkökulmasta olisi tärkeää, että kuntoutuksen työntekijöillä olisi ajantasainen tieto apuvälineiden ja uuden teknologian tuomista mahdollisuuksista. Tämä mahdollistuu siten, että työntekijät pääsevät koulutukseen ja jakavat koulutuksesta saatua tietoa työyhteisössä. Tarvittaessa erityisosaamista pyritään hankkimaan ostopalveluiden kautta.

Yhteistyö eri toimijatahojen välillä mahdollistaa osaamisen ja tiedon jakamisen. Näin myös tehostetaan toimintaa, kun jokainen ei tahollaan käytä aikaa saman asioiden kehittämiseen. Keravalla on muun muassa käytössä HUS, Carea ja Eksote sairaanhoidonalueiden tuottama yhtenäinen ohjeistus lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineiden luovutusperusteista. Lisäksi yhteistyötä tehdään eri potilasjärjestöjen kanssa ja liikkumisen apuvälineiden kilpailutuksissa Vantaan kaupungin kanssa.

Hoidon laadun kehitystoiveet/ideat *:

- *Tasa-arvoinen palveluiden saannin takaaminen:* Kehitysvammaiset eivät ole tällä hetkellä aina samassa asemassa muiden väestöryhmien kanssa esim. mielenterveyspalvelujen saatavuuden suhteen. Lisäksi painotettiin, että eri sairausryhmät tulee olla kuntoutuspalveluissa samalla viivalla.
- *Hoito-/ palvelusuunnitelmien laatu:* Pitkäaikaissairaille tulee tehdä kuntoutus- ja hoitosuunnitelma jossa tulee näkyä kuntoutuksen jatkosuunnitelma. Asiakkaan kuntoutussuunnitelma pitää olla ajan tasalla ja siinä tulee myös olla selkeä tieto kaikille osapuolille, milloin on seurantakäynnin aika ja milloin ja missä on aika alkaa valmistella uutta kuntoutussuunnitelmaa.
- *Ammattilaisten osaaminen:* Ammattilaisten osaamista vahvistetaan kouluttamalla henkilöstöä, lisäämällä asiantuntijapalveluja, asiantuntijoiden konsultointia sekä yhteistyötä eri tahojen kanssa. Varmistetaan, että terveydenhuollon henkilöstöllä on riittävät tiedot palvelujärjestelmästä (erikoissairaanhoito, perusterveydenhuolto, Kela), tietoa eri sairauksien/vammojen vaikutuksista toimintakykyyn ja sitä myötä tietoa kuntoutustarpeesta.
- *Hoidon oikea-aikaisuuden varmistaminen:* Varmistetaan, että perusterveydenhuollon lääkäri/hoitaja tekee tarkan hoidontarpeen arvioinnin ja, että vammaisen pääsee tarvittaessa nopeasti erityislääkärille, tai sairaalahoitoon

* Kehittämisideat/toiveet ovat nousseet esiin asiakas- ja/tai toimiala-järjestökyselyissä

Terveys- ja kuntoutuspalveluiden saatavuus

Kuntoutukseen tulee päästä lakisääteisessä ajassa (max 90 vrk), kiireelliset terapiat aloitetaan viiveettä viikon sisällä avopuolella ja vuodeosastolla viivytyksettä. Fysioterapian palveluihin pääsy (T3 aika) oli syksyllä 2016 Keravan terveyskeskuksessa 42 vuorokautta.

Vammaisen ja pitkäaikaissairaana henkilön terveys- ja kuntoutuspalveluiden oikea-aikaisen saatavuuden näkökulmasta merkittävää on kuntoutuspalvelujen yhteistyö erikoissairaanhoidon ja kunnan vammaispalvelun kanssa.

Kelan toimintatapojen muutos aiheuttaa painetta lääkinnälliselle kuntoutukselle. Vaikeavammaisten kehitysvammaisten 65 vuotta täyttäneiden ylläpitävä fysioterapia on siirtynyt Kelalta kunnan vastuulle.

Jotta kaikki kuntoutuspalvelua tarvitsevat asiakkaat saisivat tarvitsemansa kuntoutuspalvelut ja pääsisivät lakisääteisessä ajassa palveluihin, niin tarvitaan riittävät henkilöstöresurssit. Koska kuntoutuksesta vastaa monet eri tahot, niin on tärkeä että kuntoutusprosessit on hiottuja, työnjako on toimiva ja toimintaperiaatteet ovat selvät eri toimijoiden välillä. Keravalla kuntoutusprosesseja on alettu kehittämään vuonna 2016 Lean-mallin² mukaisesti ja tätä kehittämistoimintaa jatketaan vuonna 2017. Lean tähtää parhaan mahdollisen arvon tuottamiseen eliminomalla kaiken ylimääräisen, ”hukan”. Hukkana nähdään mikä tahansa toimenpide tai työvaihe, joka kuluttaa resursseja mutta ei lisää asiakkaan saamaa arvoa.

² Lean on kehittämismenetelmä, jonka peruspilareita ovat jatkuva parantaminen ja ihmisten (työntekijöiden) arvostaminen. Lean on myös toimintaan kuluva aikaa optimoiva toimintatapa: viiveet ja lisäarvoa tuottamattomat jaksot poistetaan tai ainakin minimoidaan. Tällä tavalla toimimalla automaattisesti parannetaan laatua ja asiakastytyväisyyttä sekä vähennetään kustannuksia. Lisätietoa: http://www.hus.fi/hus-tietoa/materiaalipankki/esitysmateriaalit/Yleinen%20piilokirjasto%20yksittisille%20tiedostoille/Lean-menetelma_suomalaisessa_terveydenhuollossa.pdf

Palveluiden saatavuuden kehitystoiveet/ideat *:

- Palveluita tulee olla saatavissa riittävästi ja oikea-aikaisesti. Esimerkiksi vammaisten saamien fysikaalisten hoitojen määrää ei tulisi vähentää
- Tiedotusta tulisi lisätä. Esimerkiksi:
 - Terveyskeskuksen auloissa oleva isoja INFOTV-ruutuja tulisi paremmin hyödyntää tiedottamisessa. INFOTV-ruutujen tarkoituksena on antaa tietoa asiakkaille eri hyvinvointiin ja terveyteen liittyvistä asioista ja sosiaali- ja terveyspalveluista.
 - Tiedottamista toivottiin lisättävän kotipalveluista.
 - Huomioitava, että vammaiset tarvitsisivat enemmän henkilökohtaista tiedotusta.
 - Henkilökohtaisen avun työnantajamallin palkanmaksu tulee ohjeistaa (tai olemassa olevat ohjeet jakaa).
- Terveyskeskusta ja sen läheistä liikkumisympäristöä tulisi kehittäminen turvallisemmaksi. Esimerkiksi:
 - kaiteet portaiden molemmin puolin
 - opasteiden kehittäminen
 - kuulovammaiset tarvitsisivat induktiosilmukan terveyskeskuksessa asioimiseen
 - näkövammaisten osalta tulisi lattiassa olla opasteita/kohomerkinlöjä.
 - apuvälinelainaamo ja hoitotarvikejakelupisteet ovat sokkeloisen reitin päässä kellarissa ja sisäovet ovat raskaita avata. Tätä toivottiin parannettavan.

* Kehittämisideat/toiveet ovat nousseet esiin asiakas- ja/tai toimiala-järjestökyselyissä

Osallisuus

Vammaispolitiikan yhtenä periaatteena on vammaisten henkilöiden oikeus osallisuuteen ja syrjimättömyyteen. Vammaispalvelulainsäädännön uudistuksen tavoitteena on parantaa vammaisten ihmisten osallisuutta ja yhdenvertaisuutta.

THL:n mukaan osallisuus ymmärretään monesti tunteena, joka syntyy kun ihminen on osallisena jossakin yhteisössä esimerkiksi opiskelun, työn, harrastus- tai järjestötoiminnan kautta. Yhteisöissä osallisuus ilmenee jäsenten arvostuksena, tasavertaisuutena ja luottamuksena, sekä mahdollisuutena vaikuttaa omassa yhteisössä.

Yhteiskunnassa osallisena oleminen tarkoittaa jokaisen mahdollisuutta terveyteen, koulutukseen, työhön, toimeentuloon, asuntoon ja sosiaalisiin suhteisiin. Kansallisella tasolla osallisuus vaikuttaa demokratian perusrakenteena.

Raivio & Karjalainen (2013) mukaan osallisuus tarkoittaa, että 1) ihmisellä on käytössään riittävät aineelliset resurssit (HAVING), 2) hän on omaa elämäänsä koskevassa päätöksenteossa toimijana (ACTING) ja 3) hänellä on sosiaalisesti merkityksellisiä ja tärkeitä suhteita (BELONGING).

Osallisuuden parantamisen toiveet/ideat *:

- Vammaisen henkilön mielipiteet ja toiveet tulee ottaa huomioon heidän asioita käsiteltäessä.
- Aito kuuleminen ja osallistaminen tärkeää.
- Muistettava sosiaalihuollon asiakkaan oikeudet hoidettavan läheisten kuulemisesta
- Asiakkaan tulee olla mukana hoito- ja kuntoutussuunnitelmien laatimisessa. Kommunikaatio ongelmien kohdalla tulee olla tulkki mukana.
- Perusterveydenhuollossa tulisi olla kommunikoinnin avustamista tukevia laitteita esim. muutama pieni tabletti, jossa olisi puheohjelma.

* Kehittämisideat/toiveet ovat nousseet esiin asiakas- ja/tai toimiala-järjestökyselyissä

4.3.2 Vammaispalvelut

Vammaispalvelujen tarkoitus on tukea kuntalaisten hyvinvointia, turvallisuutta ja itsenäistä suoriutumista tilanteessa, jolloin kuntalainen tarvitsee erityispalveluja alentuneen toimintakyvyn, sairauden tai vamman vuoksi. Näitä erityispalveluja ovat vammaispalvelulain perusteella myönnettävät palvelut ja tukitoimet sekä kehitysvammaisten henkilöiden osalta erityishuoltolaissa määritellyt palvelut ja tukitoimet.

Laki kehitysvammaisten erityishuollosta määrää erityishuollon antamisesta henkilölle, jonka kehitys tai henkinen toiminta on estynyt tai häiriintynyt synnynnäisen tai kehitysiässä saadun sairauden, vian tai vamman vuoksi.

Vammaislainsäädännön uudistaminen on parhaillaan menossa. Tavoitteena on sovittaa yhteen nykyinen vammaispalvelulaki ja kehitysvammalaki uudeksi vammaispalveluja koskevaksi erityislaiksi eri vamma ryhmien yhdenvertaisten palvelujen turvaamiseksi. Siitä mahdollisesti aiheutuviin muutoksiin kunnan velvollisuuksissa ei ole VAMPOa laadittaessa voitu varautua.

Vammais- ja kehitysvammahuollon palveluita järjestetään henkilöille, joilla on sairaudesta tai vammasta johtuvia kohtuuttoman suuria vaikeuksia selviytyä tavallisessa, jokapäiväisessä arkielämässä. Nämä henkilöt tarvitsevat vammaispalvelulain tai kehitysvammaisten erityishuoltolain mukaisia palveluja, koska tavalliset peruspalvelut eivät ole asiakkaille riittäviä. Työ perustuu aina asiakkaan palvelutarpeen arviointiin ja yksilölliseen palvelusuunnitelmaan. Keravan vammaispalveluissa asiakasta kuullaan aina palveluja suunniteltaessa ja hänelle kerrotaan eri vaihtoehtoista ja niiden vaikutuksista eri tilanteissa.

Keravalla vammaisten ja kehitysvammaisten avopalveluihin, asiakkaan kotona asumista tukeviin palveluihin kuuluu kuljetuspalvelu, asunnonmuutostyöt ja asuntoon kuuluvat välineet, koneet ja laitteet, itsenäisen asumisen tukikäynnit (kehva), arvioinnit, palveluohjaus, selvitykset, työ- ja päivätoiminta (kehva) ja vaikeavammaisten päivätoiminta (vpl).

Kuljetuspalvelut järjestetään matkakorttijärjestelmää käyttäen Lähitaksin kautta. Henkilökohtaista avustajatoimintaa järjestetään sekä ns. työntajamallin mukaisesti (ts. vaikea-vammaisen henkilö itse toimii työnantajana) että ostopalveluna. Keravan kaupunki kilpailutti yhdessä Kuuma-kuntien kanssa henkilökohtaisen avun ostopalvelut vuonna 2016. Henkilökohtaisille avustajille on tarjolla koulutuksia (esim. Assistentti-infon koulutukset), josta saavat apua ja tukea toimintaansa. Lisäksi apua on tarjolla terveyskeskuksen kautta.

Keravan kaupungin työkeskus järjestää erityishuolto- ja vammaispalvelulain mukaista sosiaalipalvelua. Työkeskuksessa työskentelee tällä hetkellä 3 ohjaajaa, työnjohtaja ja apulaistyönjohtaja. Keravan kaupungin työkeskus on asiakkailleen työpaikka. Asiakkaat ovat työikäisiä vajaatyökykyisiä kuntalaisia, jotka ovat heikossa työmarkkina-asemassa ja tarvitsevat yksilöllisiä tukitoimia.

Vammaispalvelujen riittävä ja osaava henkilöstömäärä ja toimivat tukirakenteet edesauttavat vammaispalvelujen laadun, yksilöllisyyden ja yhdenvertaisuuden toteutumista palveluja järjestettäessä. Laadun ja tasavertaisuuden toteutumiseksi on Keravalla kilpailutettu palveluja, esim. vaikeavammaisten palveluasuminen ja päivätoiminta, henkilökohtainen apu, kehitysvammaisten tilapäishoito, valmistelussa kehitysvammaisten asumispalvelut ja päivä- ja työtoiminta.

Vammaispalveluiden kehitystoiveet/ideat *:

- Vammaispalvelujen laadun, yksilöllisyyden ja yhdenvertaisen palveluiden saatavuuden turvaaminen on tärkeää.
 - Tärkeää on turvata jokaisen yksilöllisyys sekä kuulla ja kunnioittaa aidosti asiakkaan tahtoa. Toiveena myös lisätä joustavuutta ja kunnioitusta vammaista kohtaan.
 - Puhevammaisten kohdalla tulee kuulla myös hänen laillista edustajaansa, läheisiään tai huolehtia tulkitsemisesta
 - Hengityssairaat jäävät helposti vaille tarvittavia palveluja, koska vamma ei näy päälle.
 - Nuoruusiässä monen koettiin jäävän ilman tarvittavaa apua (esim. mielenterveyspalveluita)
 - Vammaisten lasten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia olisi hyvä kartoittaa
- Palveluiden laadun varmistamiseksi pitäisi olla seurantaa palvelusuunnitelmien laatimisen kestosta ja niiden toteutumisesta.
- Ostopalveluna tuotettavien vammaispalvelujen valvontaa ja seurantaa tulisi kehittää.
- Henkilöstön osaamista tulisi kehittää seuraavasti:
 - Apuvälinetietoisuuden lisääminen henkilöstölle esim. kotona asumista tukevat ratkaisut, järjestöjen neuvontamahdollisuuksista tiedottaminen.
 - Jotta lasten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet toteutuisivat, niin työntekijöillä pitää olla riittävät tiedot, taidot ja mahdollisuudet käyttää vaihtoehtoisia kommunikaatiomenetelmiä lasta kuultaessa esim. palvelutarpeen arvioinneissa.
- Vertaistuki ja kokemusasiantuntijuus palveluita tulisi kehittää ja tiedottaa niistä paremmin.
- Kehitetään tukihenkilötoimintaa, joka on eri asia kuin esim. henkilökohtainen avustaja toiminta. Tukihenkilön on tarkoitus auttaa vammaista ja kehitysvammaista nuorta tai aikuista vapaa-ajanvietossa ja harrastuksissa sekä vahvistaa tuettavan itsenäistä selviytymistä eri tilanteissa.
- Palveluiden asioinnin esteettömyyttä tulisi parantaa. Esimerkiksi sähköisten asioinninmahdollisuuksien kehittäminen parantaisi palveluiden saatavuutta. Eri paikkoihin voisi hankkia myös äänitutkia, puhuvia jonotuslappulaitteita ja laittaa kulkunauhoja lattiaan.

* Kehittämisideat/toiveet ovat nousseet esiin asiakas- ja/tai toimiala-järjestökselyissä

4.4 VARHAISKASVATUS JA OPETUS

Varhaiskasvatuksessa sekä vammaisopetuksessa vastataan yksittäisen lapsen tuen tarpeisiin. Lähtökohtana ovat yhdenvertaisesti toteutettavat mahdollisuudet varhaiskasvatukseen, koulunkäyntiin, koulutukseen ja ammatin hankintaan. Vammaisella on perusopetuslain mukainen oppivelvollisuus ja myös oikeus saada opetukseen osallistumisen edellyttämät tuki- ja avustajapalvelut, muut opetus- ja oppilashuoltopalvelut sekä erityiset apuvälineet.

Lapsella voi olla oikeus kuntouttavaan varhaiskasvatukseen, ja sen tulee olla mainittuna lapsen kuntoutussuunnitelmassa. Kuntouttava varhaiskasvatus on perheelle maksutonta. Vammaisen lapsen tuen tarve huomioidaan varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen ryhmissä, ja sitä tarjotaan integroiduissa sekä pienryhmissä.

Erytyiskeravalisä parantaa vanhempien/huoltajien valinnan mahdollisuuksia sairaan lapsen hoidon järjestämiseksi kotihoitona. Erytyiskeravalisä on tarkoitettu ensisijassa niille valtakunnallista kotihoidon tukea saaville alle kolmevuotiaiden lasten huoltajille, joilla on erityistarpeita lapsen varhaiskasvatuksen järjestämisessä. Erytyiskeravalisän myöntämisen edellytyksenä on perheelle myönnetty KELA:n alle 16-vuotiaan lapsen vammaistuki. Erytyistarve voi olla vaikea-asteinen vamma tai sairaus, vakavan sairauden jälkitila, jolloin lapsi tarvitsee erityistä ja jatkuvaa valvontaa, tai lapsen perussairaudesta johtuva infektioherkkyys, joka on lisäuhka lapsen terveydelle. Lapsella tulee olla lääkärin tai muun hoitavan tahon suositus lapsen hoitamiseksi kotona. Kriteereinä lisän saamiselle on, että lapsi hoidetaan omassa kodissa ja ensisijaisesti toinen lapsen huoltajista jää itse hoitamaan lasta.

Lapsen tai nuoren, jolla on kehityksellinen viive tai kehitysvamma, tuen tarve huomioidaan opetusta ja soveltuvaa opetusryhmää mietittäessä. Opetus voidaan järjestää erityisluokassa, tai jos lapsen taidot ja arjessa toimimisen edellytykset mahdollistavat sen, voidaan hänen opetuksensa järjestää yleisopetuksen luokassa. Tarvittaessa hänelle tehdään tehostetun tai erityisen tuen päätös ja hän saa tarvitsemansa apuväline- ja avustajapalvelut. Kehityksellisen viiveen, vammaisuuden sekä tutkivan tahon suosituksen perusteella lapselle voidaan tehdä pidennetyn oppivelvollisuuden päätös ja erityisen tuen päätös. Tällöin oppivelvollisuus alkaa vuotta perusopetuslaissa säädettyä aikaisemmin.

Vaikeimmin kehitysvammaisten oppilaiden opetus järjestetään toiminta-alueittain. Myös muulla tavoin vammaisen tai vakavasti sairaan oppilaan opetus voi olla oppilaan terveydentilaan liittyvistä syistä perusteltua järjestää toiminta-alueittain. Toiminta-alueet ovat motoriset taidot, kieli ja kommunikaatio, sosiaaliset taidot, päivittäisten toimintojen taidot ja kognitiiviset taidot. Toiminta-alueittain järjestettävän opetuksen tavoitteena on antaa oppilaalle tietoja ja taitoja, joiden avulla hän suoriutuu mahdollisimman itsenäisesti elämässään. Opetuksen suunnittelun lähtökohtana ovat oppilaan vahvuudet. Koulupäivän eri tilanteita hyödynnetään oppimisessa, ja oppimisympäristöä kehitetään toimivaksi ja oppilasta motivoivaksi. Toiminta-alueet voivat sisältää jonkin yksittäisen oppiaineen tavoitteita ja sisältöjä, jos oppilaalla on vahvuuksia tässä oppiaineessa. Opetuksen toteuttamisessa eri toiminta-alueiden sisältöjä voidaan yhdistää. Toiminta-alueittain järjestetyssä opetuksessa tuetaan oppilaan kokonaiskehitystä sekä edistetään ja ylläpidetään oppilaan toimintakykyä. Opetus suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa. Lisäksi tehdään opettajien keskinäistä sekä muun henkilöstön ja eri asiantuntijoiden välistä yhteistyötä.

Erytyisen tuen piirissä oleva lapsen tai nuoren yksilölliset tavoitteet ja keskeiset sisällöt sekä oppilaan edistymisen arviointi kuvataan HOJKS:ssa (=henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma) tai oppimissuunnitelmassa, mikäli hän on yleisen tai tehostetun tuen piirissä. Tavoitteet asetetaan siten, että ne ovat saavutettavissa olevia ja oppilaalle mielekkäitä.

Lievästi ja vaikeasti kehitysvammaisten lasten opetus järjestetään Keravalla Savion koulussa. Koulu tekee yhteistyötä terapeuttien kanssa.

Savion koulu järjestää aamutoimintaa vammaisopetuksen luokkien oppilaille ennen oppituntien alkamista. Kokopäivätoimintaa järjestetään koulun loma-aikoina. Vammaispalvelu kirjaa lapsen loma-ajan toimintatarpeen lapsen palvelusuunnitelmaan, ja palvelu on heille maksutonta. Toiminnassa huomioidaan lasten psyykinen, fyysinen ja sosiaalinen erilaisuus. Turvallinen, ohjattu iltapäivätoiminta tukee lasten ja nuorten osallisuutta ja onnistumisen kokemuksia. Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaajina toimivat Savion koulun koulunkäyntiavustajat sekä oppilaiden ohjaajat ja kasvatusohjaaja.

Varhaiskasvatuksen ja koulutuksen kehitystoiveet/ideat *:

- Vammaisten lasten jatko-opiskelumahdollisuuksia ei pitänyt osa kuntalaiskyselyyn vastaajista (12 % vastaajista) kovin monipuolisina
- Koulun kulkeminen ei ole kaikissa tapauksissa vaivatonta (asiakaskyselyyn vastaajista 24 % oli jokseenkin tai täysin erimieltä väittämän kanssa että koulun kulkeminen sujuu vaivatta)
- Muutama asiakaskyselyyn vastannut (18 % vastanneista) koki, että parantamisen varaa on siinä, että vammaisen lapsi saa tarvitsemiaan tukipalveluja koulun käynnin tueksi
-

* Kehittämisasioiden/toiveiden nousevat esiin asiakas- ja/tai toimialajärjestökyselyissä

4.5 AMMATINHANKINTA JA TYÖLLISTYMINEN

Valtakunnallisessa vammaispoliittisessa ohjelmassa 2010-2015 painotetaan toimenpiteitä, joilla parannetaan vammaisten henkilöiden sosioekonomista asemaa ja torjutaan köyhyyttä. Työ on tehokkain keino aikaansaada kestäviä parannuksia vammaisten henkilöiden elämässä ja yhteiskuntaan integroitumisessa.

Oikeus työhön on perusoikeus, ja työn on oltava ensisijainen toimeentulon lähde myös vammaisille kansalaisille. Työ on myös parasta sosiaaliturvaa ja vähentää syrjäytymistä. Silloin kun työnteko ei ole mahdollista tai sillä ei voi saavuttaa riittävää toimeentuloa, tarvitaan kuitenkin hyvinvoinnin turvana sosiaaliturvaa.

Tasavertaisia työllistymismahdollisuuksia tulisi tukea muun muassa yksilöllisen ammatinvalinnan ohjauksen ja neuvonnan ja tuetun työllistymisen avulla. Myös toimenpiteitä, joilla työvoimaa jatkossa haetaan ja rekrytoidaan, tulisi kehittää aikaisempaa innovatiivisempaa ja ennakkoluulottomampaan suuntaan.

Vammaisen henkilön sujuvan työteon mahdollistavat oikeanlaiset, yksilöllisesti sovitetut apuvälineet sekä henkilökohtainen apu. (Lähde: <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/72197/URN%3aNBN%3afi-fe201504225692.pdf?sequence=1>)

Sosiaali- ja terveysministeriössä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki heikossa työmarkkina- asemassa olevien henkilöiden sosiaalisesta kuntoutuksesta. Ehdotettu laki korvaisi nykyiset sosiaalihuoltolain ja (vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista annetun lain sekä) kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain sekä kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain niin että se vastaa paremmin sosiaalihuollon perustehtävää tukea asiakkaiden toimintakykyä ja osallisuutta kokonaisvaltaisesti.

4.5.1 Ammatti- ja yliopistokoulutus

THL:n Vammaispalvelukäsikirjan mukaan vammaisten nuorten peruskoulun jälkeiseen koulutukseen pääsy ei toteudu kaikilta osin yhdenvertaisesti muiden ikätovereidensä kanssa. Eroja on sekä eri koulutusasteille että eri koulutusaloille pääsyssä, samoin on paikkakuntakohtaisia eroja. Suurimpia haasteita ovat kaikkein vaikeimmin vammaisilla nuorilla.

Vammaisten nuorten perusopetuksen jälkeinen koulutus on painottunut ammatilliseen koulutukseen. Mahdollisuudet opiskelun jatkamiseen lukiossa ja korkeakouluissa ovat toistaiseksi toteutuneet heikommin, vaikka niissä opiskelevien vammaisten nuorten määrä on kasvanut.

Ammattikoulutuksessa tavoitteena on vammaisten nuorten suhteellisen osuuden lisääminen yleisissä oppilaitoksissa. Kaikkein vaikeimmin vammaisten nuorten koulutuksen järjestämisvastuu on ammatillisilla erityisoppilaitoksilla, jotka toimivat myös erityisopetuksen osaamiskeskuksina.

Erityistä tukea tarvitsevien nuorten koulutus on viime vuosina ollut ammattikoulutuksen yhtenä painopisteenä. Koulutuksellista tasa-arvoa ja koulutukseen pääsyä on laajennettu. Huomiota on myös kiinnitetty erityisopetuksen laadullisiin kysymyksiin. Pisimmällä yhdenvertaisuuden toteutumisessa ollaan perusopetuksessa.

Lain ammatillisesta koulutuksesta 29 §:n mukaan ammatillisessa oppilaitoksessa opiskelevalla on oikeus saada opetus suunnitelman mukaista opetusta ja opinto-ohjausta. Lisäksi erityisopetusta saavalla opiskelijalla on oikeus opiskelun edellyttämiin avustajapalveluihin, muihin oppilashuoltopalveluihin sekä erityisiin apuvälineisiin.

Keravalla toimivan ammattiopisto Keudan kaikki hakijat ovat yhdenvertaisessa asemassa valintaprosessissa. Opiskelijat ovat tasavertaisia valitsemaan koulutusalaansa. Keudan yleinen suhtautuminen vammaisiin opiskelijoihin on positiivinen ja kannustava. Harkinnanvaraisen tai normaalin haun kautta ei juurikaan tule vammaisia hakijoita, vaan vammaiset ja kehitysvammaiset ohjautuvat yleensä suoraan erityisoppilaitosten hakijoiksi.

Ammatti- ja yliopistokoulutuksen kehitystoiveet/ideat *:

- Ammattiopistot/oppilaitokset voisivat kiinnittää enemmän huomiota vammaisiin huomioimalla paremmin hakijoiden rajoitteet ja mahdollistamalla opiskelu poistamalla esteitä.

** Kehittämisasiat/toiveet ovat nousseet esiin ammattioppilaitoksille lähetetyssä erillistiedustelussa*

4.5.2 Työllistyminen

YK:n yleissopimuksessa vammaisten henkilöiden oikeuksista todetaan, että vammaisilla on sama oikeus työhön kuin kaikilla muilla. Ketään ei saa syrjiä vammaisuuden perusteella ja vammaisten työllistymistä tulee edistää. Työolosuhteisiin tulee tehdä kohtuulliset mukautukset, jotka helpottavat vammaisten työntekoa.

Vammaisten työllistymistä vapailla työmarkkinoilla tuetaan monin yhteiskunnallisoin tuin ja palveluin.

Keravan työkeskus (Santaniitynkatu 6) on keravalaisille aikuisikäisille kehitysvammaisille tarkoitettu; työ-, kuntoutus-, toiminta-, valmennus- ja hoitopaikka. Työkeskus palvelee palveluntuottajana myös muita kuntia ja tuotteiden valmistajana niin yrityksiä kuin yksityisiä ihmisiä.

Työtoimintapalvelun tavoite on ehkäistä asiakkaiden syrjäytymistä tarjoamalla kohderyhmälle työtä ja/tai mielekästä toimintaa. Vammaispalvelun sosiaalityön työntekijät ohjaavat asiakkaat palveluun ja vammaispalveluissa todennetaan palveluntarve ja koordinoidaan asiakkaan palveluja tarpeen mukaan.

Työtoimintapalvelu sisältää toiminnan ja työohjauksen lisäksi kuljetus- ja ateriapalvelut. Asiakkaat maksavat vain ateriapalvelusta. Toiminnan ja työn ohjaus tapahtuu erilaisissa työtehtävissä niin työkeskuksessa kuin sen ulkopuolella. Erilaisiin työtehtäviin asiakas ohjautuu sekä halunsa/tarpeensa että saatavilla olevien työmahdollisuuksien mukaan, mutta ennen kaikkea työ- ja toimintakykynsä perusteella. Työtoimintapalvelu toteutetaan ryhmissä, joiden koko vaihtelee toiminnasta riippuen.

Palvelua järjestetään ma-ke klo 8-16 ja to-pe klo 8-15, vuositasolla palvelu on suljettuna kuusi viikkoa (kesäloma 4vk, vuodenvaihe 2vk). Keskimäärin asiakkaat käyttävät palvelua n.120-150pv/v.

Työllistymisen kehitystoiveet/ideat *:

- Kehitysvammaisten työhajaajaresurssien lisääminen
- Asennevammaisuuden/asenteellisuuden vähentäminen
- Yksilöllisten tarpeiden huomioiminen
- Tuetun työllistymisen mahdollisuuksien parantaminen
- Työpaikalla tapahtuvan syrjinnän vähentäminen
- Työkeskuksen ateriamaksun poistaminen
- Otetaan Keravalla käyttöön ahkeruus- eli työosuusraha, joka on työtoimintaan osallistuville vammaisille tai pitkäaikaissairaille tai muuten vajaakuntoisille maksettava veroton ja sosiaalivakuutusmaksuista vapaa korvaus. Ahkeruusraha on verovapaa toiminta-avustus, jonka suuruus voi olla enintään keskimäärin 12 euroa päivässä (Tuloverolaki 1535/1992, 92§, 23 mom.)

** Kehittämisideat/toiveet ovat nousseet esiin asiakas- ja/tai toimiala-järjestökyselyissä ja/ tai vammaispoliittisen ohjelman työstön yhteydessä järjestetyissä kokouksissa*

4.6 KULTTUURI, LIIKUNTA JA VAPAA-AIKA

Vammaispalvelukäsikirjan mukaan jokaisella ihmisellä tulisi olla vapaa-ajalla mahdollisuus tehdä asioita, joita haluaa itse tehdä. Vapaa-aika tarkoittaa sitä aikaa, kun ei olla koulussa, töissä tai päiväkodissa. Eri alojen ammattilaiset voivat tukea sitä, miten jokaisella yksilöllä ja perheellä on mahdollisuus tehdä itseään kiinnostavia asioita.

Perheillä on tärkeä olla yhteistä aikaa arjen keskellä, sillä yhteinen aika yleensä lisää koko perheen voimavaroja.

Osallistuminen vapaa-ajan viettomahdollisuuksiin on kaiken ikäisten vammaisten oikeus. Asumisyksiköissä asuvien vammaisten osalta on tärkeä huomioida, että heillä on oikeus viettää vapaa-aikaansa kotinsa ulkopuolella. Oleellista on, että tästä mahdollisuudesta kerrotaan ja henkilön valintaa tuetaan toiveiden mukaisesti.

Vapaa-ajan toiminnan mahdollistamiseksi on tärkeä yhdessä vammaisen kanssa miettiä, mikä on mieluinen tapa viettää vapaa-aikaa ja miten se voidaan mahdollistaa. On myös selvitetävä tarvitseeko vammaiset avustajaa, kulketuspalvelua ja/tai tulkkipalvelua vapaa-ajantoimintaan osallistumiseksi.

Monen ihmisen harrastusmahdollisuudet ovat riippuvaisia riittävästä tuesta ja sopivasta apu- tai toimintavälineestä. Apu- tai toimintavälineen hankinnassa tulisi ensisijaisesti tarkastella sitä, että onko hakija oikeutettu saamaan apuvälineen lääkinnällisen kuntoutuksen kautta.

Keravan Liikuntapalvelu järjestää vuosittain useita kaupunki- ja teematapahtumia, joissa esitellään kaupungin ja eri järjestöjen tarjoamia vapaa-ajan ja liikuntapalveluita. Lisäksi kulttuuri- ja liikuntapalvelutarjonnasta tiedotetaan Keravan Vapaa-ajanpalveluiden yhteisessä kaksi kertaa vuodessa joka kotiin-jaettavassa esitteessä.

Keravan kaupungin toteuttamissa ohjatuissa liikunnoissa painopisteenä ovat eri vammaisryhmät ja seniorit. Vammaisille on tarjolla mm. vesiliikuntaa.

Liikuntapalvelu jakaa vuosittain kohdeavustuksia erityisryhmien liikuntaa järjestäville järjestöille/yhdistyksille.

Keravan kirjaston ja kulttuurin toimintaa arvioitiin Laurea AMK:n opinäytteessä 2015. Tilat ja palvelut arvioitiin hyväksi. Kirjastossa erilaiset kohderyhmät pyritään huomioimaan kokoelmassa, asiakaspalvelussa ja tiloissa. Kirjasto on mm. Celian³ yhteistyökumppani. Esteettömyys ajatellaan kulttuurin ja kirjaston toiminnassa myös laajemmin, ei vain fyysisten esteiden poistamisena, mutta erilaisuuden huomioimisena sekä tapahtumissa, viestinnässä että asiakaspalvelussa. Äänitteet ja äänikirjat palvelevat esimerkiksi näkövammaisia, muiden ryhmien ohella.

Keravan Opisto tekee yhteistyötä monen paikallisen vammais- ja kansanterveysjärjestön kanssa. Opisto toteuttaa jatkuvasti suurenkin suosion saavuttaneita terveysaiheisia luentoja, esim. liittyen diabetekseen ja sydäntauteihin. Sopimuskodissa toteutetaan mielenterveyskuntoutujien kursseja eri aiheista. Näissä on usein takana projektirahoitusta.

Keski-Uudenmaan Erilaisten Oppijoiden kanssa toteutetaan kursseja ja luentotilaisuuksia tarvittaessa. Opisto on vuosien ajan järjestänyt musiikki- ja ruokakursseja myös kehitysvammaisille. Myös yhdistysten ja järjestöjen kokosten yhteydessä järjestetään asiantuntijaluentoja.

Taide- ja museokeskus Sinkassa on kokeiltu kuvailutulkattua opastusta yhdessä alan järjestöjen kanssa, mutta ne eivät toistaiseksi kuulu vakiotarjontaan. Eri erityisryhmille, kuten vanhuksille ja kehitysvammaisille on suunnattu useita työpajoja > myös sellaisia, joissa kehitysvammaiset itse ovat ohjaajina. Tavoitteena on ollut asenteiden muokkaaminen erilaisuutta arvostavaksi.

Keravan taidemuseossa toteutettiin vuonna 2015 valokuvaaja Pekka Elomaan ja kehitysvammaisten työpaja Lyhdyn työryhmäläisten näyttely ”Kuka painoi nappia, herra Holbein?”.

Keravan kaupungin järjestämissä kulttuuri- ja liikunta tapahtumista ei peritä avustajilta pääsymaksua. Myös Keravan Opiston tilaisuudet/ kurssit ovat avustajille ilmaisia. Kirjastossa järjestettävät tapahtumat ovat aina ilmaisia.

Kulttuuri- ja liikuntatilojen esteettömyys on huomioitu uusissa tiloissa varsin hyvin, mutta vanhemmissa rakennuksissa kehittämisen varaa löytyy paikoin. Esteetön kulku on Keravan kirjastolla, Keravan jäähallissa (mm. katso- mon inva-hissi valmistui 2014), taidemuseo Sinkassa sekä Keravan Opiston luentotiloissa Sampolan palvelukeskuksessa sekä nuorisotila Tunnelissa. Kerava Opiston käytössä olevista tiloista kaikki ei ole esteettömiä. Sama pätee myös joihinkin muihin vapaa-aikapalveluiden käytössä oleviin tiloihin.

Uimahallin peruskorjaus- ja laajennushankkeen suunnitelmissa esteettömyysasioita on pyritty huomioimaan mahdollisimman hyvin. Maa- ja metsätalouden nykyisissä olosuhteissa esteettömyyttä on pystytty huomioimaan rajallisesti.

Induktiosilmukka löytyy tällä hetkellä muun muassa Kirjaston Pentinkulma -salista, Kerava-salista sekä Sampolan palvelukeskuksen luentotiloista. Sinkkaan on tulossa induktiosilmukka vuonna 2016.

³ Celia on saavutettavan kirjallisuuden ja julkaisemisen asiantuntijakeskus, joka tukee yhdenvertaisuutta lukemisessa ja oppimisessa. Celia tuottaa kirjoja saavutettavassa muodossa, mm. äänikirjoina. Celia palvelut on tarkoitettu kaikille, joille painetun tekstin lukeminen on vamman, sairauden tai muun vastaavan syyn vuoksi hankalaa. (www.celia.fi)

Kulttuurin, liikunnan ja vapaa-ajan kehitystoiveet/ideat *:

- Tiedottamisen kehittäminen: Kaikissa tapauksissa vammainen ei ole tietoinen siitä, että avustajilta ei peritä pääsymaksua ja tämän asian tiedottamista tulisi parantaa
- Tilojen esteettömyyden parantaminen
 - Vaikka Sinkka on pääasiassa esteetön, niin haasteina siellä koetaan se, että hissi on suunniteltu ennen kaikkea tavarakuljetuksia varten, ulko-ovi on raskas ja palvelutiski on pyörätuoliasiakkaita ajatellen liian korkealla.
 - Jokaisesta julkisesta tilasta tulisi löytyä induktiosilmukka. Induktio silmukka tulisi lisätä niihin julkisiin tiloihin, joista sitä ei vielä löydy. Samoin pitäisi varmistaa, että tiloissa, joista se löytyy, niin se on toimiva ja henkilöstö osaa käyttää sitä.
- Vesiliikunta on monille vammaisille tärkeä liikuntamuoto ja tämän takia uimahalli tulee saada kuntoon. Uimahallin saneerauksen yhteydessä esteettömyyteen on kiinnitettävä huomiota siten, että uudet tilat toimivat yhä paremmin myös vammaisten käytössä.
- Huonokuuloisten vesiliikunnan mahdollistamiseksi vesijumpassa tulisi olla viittomakielen tulkki.
- Jotta vammaiset voisivat osallistua monipuolisemmin eri kulttuuri ja liikuntatapahtumiin muissa kunnissa (esim. Helsingissä järjestettävät tapahtumat) tulisi kuljetussetelien käyttöaluetta laajentaa. Nyt kuljetussetelit kattavat vain Vantaan rajalle.
- Yhdistysten välisen yhteistyön tiivistäminen

** Kehittämisideat/toiveet ovat nousseet esiin asiakas- ja/tai toimiala-järjestökyselyissä*

4.7 VAMMAISNEUVOSTO

Keravan Vammaisneuvosto on Keravan kaupunginhallituksen asettama toimikunta, jonka tavoite on tehdä Kerava hyväksi kaupungiksi kaikille asukkailleen, toimimalla yhteistyössä päättäjien, viranhaltijoiden ja vammaisjärjestöjen kanssa, vaikuttamalla virastojen ja yksityisten liikelaitoksien suunnitteluun ja korjaustyöhön sekä muistuttamalla vammaisten henkilöiden oikeudesta tasavertaiseen elämiseen.

Vammaisneuvoston tehtävät:

- seurata Suomen vammaispoliittisen ohjelman toimenpiteiden toteutumista omalla alueellaan
- lisätä kuntalaisten ja päättäjien tietoisuutta vammaisasiosta
- seurata kunnassa harjoitettavan vammaispolitiikan toteutumista.
- antaa lausuntoja ja ottaa kantaa vammaisia ihmisiä koskevaan kunnalliseen päätöksentekoon, suunnitteluun ja asioiden toteutukseen/välittää kokemusasiantuntijuuttaan jäsenten kautta lautakuntien päätöksiin
- vaikuttaa siihen, että vammaisten ihmisten yksilölliset tarpeet otetaan yhdenvertaisesti huomioon kaikilla elämän osa-alueilla
- huolehtia käsittelemiensä asioiden tiedottamisesta yhdessä kaupungin tiedotuksen kanssa
- tehdä kaupunginhallitukselle esitys toimintasuunnitelmasta ja siihen perustuvaa toimintaa varten tarvittavasta määrärahasta sekä antaa tiedoksi kalenterivuositain laadittava toimintakertomus

Vammaisneuvostoon kuuluu yhteensä 14 jäsentä ja varajäsentä. Toimintakausi on kaksi vuotta. Vammaisneuvosto pyytää vammaisjärjestöiltä ehdokkaat joka toinen vuosi.

5 VAMMAISPOLIITTINEN OHJELMA 2017-2022

5.1 VISIO

Kerava on kaikkien kaupunki, jossa jokainen voi elää hyvää arkea ikään tai kuntoon katsomatta. Kerava on vammaisystävällinen kaupunki. Keravan kaupungin palvelut on toteutettu erityisryhmien tarpeet huomioiden ja asiakaslähtöisesti. Palvelujen, kaupunkirakenteen ja liikenteen toimivuus ja saavutettavuus sekä viihtyisä, turvallinen ja esteetön elinympäristö varmistavat hyvän elämänlaadun kaikille kaupunkilaisille. Keravalaiset vammaiset voivat tehdä työtä, harrastaa ja ottaa osaa yhteiskunnan toimintaan tasa-arvoisesti yhdessä muiden kanssa.

5.2 KEHITTÄMISKOHDE 1: ESTEETÖN TIEDONSAANTI

Tavoitteet	Toimenpiteet ja Vastuutaho	Aikataulu
Taataan yhdenvertainen tiedonsaanti	<ol style="list-style-type: none"> Kaupungin viestinnästä vastaaville henkilöille järjestetään koulutusta selkokielisestä viestinnästä. VASTUUTAHO: Keravan kaupungin elinvoimapaalvelut Valtuuston kokousten videointi VASTUUTAHO: Keravan kaupungin hallintopalvelut Paperiesite Keravan sosiaali- ja terveystoimista palveluista VASTUUTAHO: Keravan kaupungin sote 	<ol style="list-style-type: none"> koulutusta v. 2017-2018 videointi v.2018 paperiesite sote palveluista v. 2017
Parannetaan kaupungin verkkosivujen esteettömyyttä	<ol style="list-style-type: none"> Keravan kaupungin nettisivuja uusittaessa tehdään verkkosivut Design for All – periaatteen mukaisesti⁴, jolloin palveluratkaisut palvelevat kaikkia käyttäjiä. Huomioitava myös, kuntia koskeva julkisen sektorin verkkopalvelujen saavutettavuusdirektiivi, jonka pohjana on kansainvälinen WCAG 2.0 – esteettömyysstandardin AA-taso⁵. Nettisivut puhuttuna toiminto VASTUUTAHO: Keravan kaupungin elinvoimapaalvelut 	<ol style="list-style-type: none"> Keravan sosiaali- ja terveystoimen palveluiden verkkosivujen uudistusprojekti vuonna 2017 Nettisivut puhuttuna toiminto v. 2018
Tehostetaan vammaispalveluihin liittyvää neuvontaa ja tiedottamista.	<ol style="list-style-type: none"> Lisätään tiedotusta siten, että esim. vammaisneuvoston sivuilta löytyy ajankohtaista tietoa vammaisia ihmisiä koskevista etuuksista, asioista, tilaisuuksista ja tapahtumista. VASTUUTAHO: Vammaisneuvosto Lisätään tietoa tulkkaus- ja avustajapalveluista. VASTUUTAHO: Keravan kaupungin sote, vammaisneuvosto 	<ol style="list-style-type: none"> tiedotuksen lisääminen suunnitelma v. 2017 Tietoa tulkkaus- ja avustaja palvelusta verkkoon v. 2017
Opasteiden esteettömyyden parantaminen	<ol style="list-style-type: none"> Opasteissa huomioidaan esteettömyys (esim. kylttien tekstit tarpeeksi suuret ja sijoitettu näkyvälle paikalle) VASTUUTAHO: Kaupunkitekniikka 	<ol style="list-style-type: none"> Opasteiden esteettömyys suunnitelma v. 2017 ja toteutus v. 2018-2019
SEURANTA: Joka toinen vuosi toimialat antavat tilannekatsauksen toimenpiteiden toteutumisesta vammaisneuvoston kokouksessa.		

⁴ Esteettömyystoimintamalli: <http://vm.fi/documents/10623/1181303/Esteett%C3%B6myyden%20toimintamalli/f32947bb-1ec3-4256-933f-6d8f93ad6602>

⁵ Verkkosisällön saavutettavuusohjeet (WCAG) 2.0 : <http://www.w3.org/Translations/WCAG20-fi/WCAG20-fi-20110216/>

5.3 KEHITTÄMISKOHDE 2: ELINympäristö, ASUMINEN JA LIIKKUMINEN

Tavoitteet	Toimenpiteet ja Vastuutaho	Aikataulu
Parannetaan julkisten tilojen esteettömyyttä	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tarvittavien penkkien ja liuskojen korjausten toteuttaminen ja uusien lisääminen tarvittaviin paikkoihin 2. Selvitetään julkisten tilojen esteettömyyskartoituksen tarpeellisuus 3. Tehdään tarvittavat esteettömyys kartoitukset. <ul style="list-style-type: none"> • Esteettömyyskartoitusten tekemisessä hyödynnetäänTHL opasta: " <i>Opas esteettömyystiedon keruuseen asiakaspalveluyksiköissä</i>" http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-361-1 4. Toteutetaan esteettömyyttä parantavat ratkaisut. Esimerkiksi: <ul style="list-style-type: none"> • hankitaan induktiosilmukka kaikkiin kaupungin julkisiin tiloihin ja tarkastetaan olemassa olevien kunto. • uimahallin remontoinnissa huomioidaan esteettömyys kattavasti • huomioidaan tilojen remontointi- ja rakennusvaiheessa akustiikka sekä tilojen muokattavuus 5. Tehdään ohjeistus tilapäisratkaisujen esteettömyysvaatimuksista <p>VASTUUTAHO: Kaupunkitekniikka</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Korjaukset ja lisäykset tarpeen mukaan v. 2017-2022 2. Julkisten tilojen esteettömyyskartoitusten tarpeen selvittely 2017 3. tarvittavien korjausten toteutus v. 2017-2022 4. esteettömyyttä parantavat ratkaisut v.2017-2022 5. ohjeistus v. 2018
Kuljetuspalveluiden saataavuuden parantaminen	<ol style="list-style-type: none"> 6. Teetetään selvitys kuljetuspalveluiden nykytilasta ja tulevaisuuden mahdollisuuksista. <ul style="list-style-type: none"> • Kartoitetaan uudentyypisten kuljetuspalveluiden mahdollisuuksia <p>VASTUUTAHO: Keravan kaupungin sote</p>	<ol style="list-style-type: none"> 6. selvitys v. 2017
Rakennusten suunnittelu- ja toteutusvaiheessa huomioidaan esteettömyys	<ol style="list-style-type: none"> 7. Rakennusten suunnittelu- ja toteutusvaiheessa hyödynnetään kokemusasiantuntijoita. (esim. vammaisneuvoston edustajat voisivat tutustua rakennustyöselityksiin ja antaa niistä kommentteja sekä olla mukana vastaanottotarkastuksissa). Sovitaan toimintatavat kokemusasiantuntijoiden hyödyntämiseen. 8. Koulutetaan omaa henkilöstöä esteettömään rakentamiseen <p>VASTUUTAHO: Kaupunkitekniikka</p>	<ol style="list-style-type: none"> 7. Käytänteistä sopiminen v. 2017. Kokemusasiantuntijoiden hyödyntäminen v.2018-2022 8. Henkilökunnan koulutus-suunnitelma v. 2017, koulutusten toteutus v. 2018-2022
Kartoitetaan vammaisten asumispalvelutarpeet	<ol style="list-style-type: none"> 9. Tehdään selvitys siitä vastaako nykyinen palveluasumistarjonta vammaisten tarpeita (esim. yhteisöllisen asumisen tarve) <p>VASTUUTAHO: Keravan kaupungin sote</p>	<ol style="list-style-type: none"> 9. Selvitys v. 2018
<p>SEURANTA: Joka toinen vuosi toimialat antavat tilannekatsauksen toimenpiteiden toteutumisesta vammaisneuvoston kokouksessa.</p>		

5.4 KEHITTÄMISKOHDE 3: SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUT

Tavoitteet	Toimenpiteet ja Vastuutaho	Aikataulu
Yhdenvertaisten palveluiden saatavuuden takaaminen	<ol style="list-style-type: none"> Selvitetään vammaisten mielenterveyspotilaiden kuntoutusmahdollisuudet. Puututaan havaittuihin epäkohtiin. Laajennetaan sähköistä ajanvarauspalvelua <p>VASTUUTAHO: Keravan kaupungin sote</p>	<ol style="list-style-type: none"> Selvitys v. 2018, tarvittavien toimenpiteiden suunnittelu ja toteutus v. 2019-2022 Sähköiset ajanvarauspalveluiden laajentaminen v.2019->
Kuntoutuspalveluiden prosessien sujuvoittamisen ja toimintamallien tehostaminen	<ol style="list-style-type: none"> Selvitetään vammaisten kuntoutusprosessien sujuvoittamisen mahdollisuudet ja tehdään tarvittavat muutokset Ryhmätoiminnan kehittäminen <p>VASTUUTAHO: Keravan kaupungin sote</p>	3-4 . Lean- kehittämisen yhteydessä selvitetään prosessien sujuvuus v.2017
Palveluohjauksen parantaminen	<ol style="list-style-type: none"> Selkeytetään viestintää sen suhteen miten pitää toimia vammautumisen yhteydessä Lisätään henkilökunnan tietoisuutta vammaisten kuntoutuksesta, apuvälineistä ja potilasjärjestöistä, jotta henkilöstö osaa ohjata asiakkaan tarvittaessa oikealle toimijalle <p>VASTUUTAHO: Keravan kaupungin sote</p>	<ol style="list-style-type: none"> Palveluohjaus selkeämmäksi nettiin v.2017 Henkilökunnan koulutusten suunnittelu v.2017, koulutusten toteutus v. 2018-2022
Palvelun asiointiin esteettömyyden parantaminen	<ol style="list-style-type: none"> Apuvälinelainaamon ja hoitotarvikejakelupisteen opastuksen parantaminen Hankitaan terveyskeskukseen äänitutkia, puhuvia jonotuslappulaitteita ja laitetaan kulkunauhoja lattiaan. <p>VASTUUTAHO: Keravan kaupungin sote</p>	<ol style="list-style-type: none"> Opasteiden parantaminen v. 2017 Selvitetään mahdollisuus hankkia terveyskeskukseen äänitutkia, jonotuslappulaitteita ja kulkunauhoja v.2019. Hankintojen toteutus v. 2020-2022
Tukihenkilöpalvelun kehittäminen	<ol style="list-style-type: none"> Selvitetään onko Keravan palveluvalikoimaan järkevä lisätä vammaispalvelulain mukainen harkinnan varainen tukihenkilöpalvelu <p>VASTUUTAHO: Keravan kaupungin sote</p>	9. Selvitys v. 2018
Vammaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien kehittäminen	<ol style="list-style-type: none"> Vammaiset ja heidän läheisten osallistumista palveluiden suunnitteluun parannetaan Kysely vammaisten lasten vanhemmille vammaisten lasten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista <p>VASTUUTAHO: Keravan kaupungin sote</p>	<ol style="list-style-type: none"> Tarkennetaan käytänteet v.2017 ja toteutetaan asiakaskyselyjen toteutus v.2018 Asiakaskysely v. 2018 ja tarvittavien muutosten suunnittelu ja toteutus v. 2019-2022

SEURANTA: Joka toinen vuosi toimialat antavat tilannekatsauksen toimenpiteiden toteutumisesta vammaisneuvoston kokouksessa.

5.5 KEHITTÄMISKOHDE 4: VARHAISKASVATUS JA KOULUTUS

Tavoitteet	Toimenpiteet ja Vastuutaho	Aikataulu
Oppilaita tuetaan koulutukseen ja työelämään hakeutumisessa	1. Kehitetään tukimuotoja ja ohjausta VASTUUTAHO: Keravan kaupungin kasvatus- ja opetustoimi	1. Kehitetään tukea ja ohjausta v. 2018-2022 (Toteutetaan tarvittaessa kartoitus tukimuotojen ja ohjauksen tarpeesta)
Henkilöstön osaamisen vahvistaminen vammaisten lasten ja nuorten kasvun, oppimisen ja opiskelun tukemisesta	2. Järjestetään henkilöstölle koulutusta vammaisten lasten ja nuorten kohtaamisesta ja tukemisesta. VASTUUTAHO: Keravan kaupungin kasvatus- ja opetustoimi	2. Koulutussuunnitelma v. 2017, koulutukset v. 2018-2022
SEURANTA: Joka toinen vuosi toimialat antavat tilannekatsauksen toimenpiteiden toteutumisesta vammaisneuvoston kokouksessa.		

5.6 KEHITTÄMISKOHDE 5: AMMATINHANKINTA JA TYÖLLISTYMINEN

Tavoitteet	Toimenpiteet ja Vastuutaho	Aikataulu
Kehitetään vammaisten ihmisten työnhakupalveluja	1. Lisätään työohjaajaresurseja 2. Työohjauksessa huomioidaan jokaisen yksilölliset tarpeet ja toiveet 3. Tuetun työllistymisen mahdollisuuksien parantaminen VASTUUTAHO: Keravan kaupungin kasvo, sote ja elinvoimapaalvelut, Ammattioppilaitokset	1-2. Suunnitelma työohjauksen kehittämisestä ja mahdollisesta lisäresurssitarpeesta v. 2017. Toteutus v. 2018-2019 3. Suunnitelma tuetun työllistymisen mahdollisuuksien parantamisesta v. 2017. Toteutus v. 2018-2020
Työpaikalla tapahtuvan syrjinnän ja asenteellisuuden vähentäminen	4. Lisätään työnantajien ja muiden vammaisten ihmisten työnsaannin kanssa työskentelevien tietämystä vammaisista 5. TE toimiston ja Vammaisneuvoston välisen yhteistyön tiivistäminen (Kutsutaan esim. Vammaisneuvoston kokoukseen) VASTUUTAHO: Vammaisneuvosto	4. Viestintäsuunnitelma v. 2017. Toteutus v. 2018-2019 5. Yhteistyökäytänteistä sopiminen v. 2017
Työskentelyolosuhteiden parantaminen	6. Työpaikkoja tiedotetaan siitä miten työskentelyolosuhteita tulee/voi muuttaa vammaisille henkilöille sopiviksi. VASTUUTAHO: Vammaisneuvosto 7. Vammaisten työllistymisen tukeminen. Esimerkiksi: <ul style="list-style-type: none"> Vammaisia tuetaan heidän tarvitsemien apuvälineiden hankinnassa. työllisyys- ja vammaispalveluiden ja yritysten välisen yhteistyön kehittäminen 8. Selvitetään työkeskuksen ateriamaksun poistamismahdollisuus sekä ahkeruusrahan käyttöön otto mahdollisuus VASTUUTAHO: Keravan kaupungin sote ja elinvoimapaalvelut	6. Viestintäsuunnitelma v. 2017 Toteutus v. 2018-2019 7. Tehdään suunnitelma nykyisen toiminnan kehittämistarpeista v. 2017. Toteutus v. 2018-2020 8. Selvitys v. 2017
SEURANTA: Joka toinen vuosi toimialat antavat tilannekatsauksen toimenpiteiden toteutumisesta vammaisneuvoston kokouksessa.		

5.7 KEHITTÄMISKOHDE 6: KULTTUURI, LIIKUNTA JA VAPAA-AIKA

Tavoitteet	Toimenpiteet ja Vastuutaho	Aikataulu
Avustajien pääsymaksettomuuden tiedottamisen parantaminen	<ol style="list-style-type: none"> Lisätään tiedotusta siitä, että pääsymaksuja ei peritä kaupungin kulttuuri, liikunta- ja vapaa-aika tapahtumissa. <p>VASTUUTAHO: Keravan kaupungin vapaa-aikapalvelut</p>	1. Viestintäsuunnitelma v. 2017 ja toteutus v. 2018-2022
Mahdollistetaan kaikille liikunta- ja vapaa-aikapalvelut ikään ja kuntoon katsomatta.	<ol style="list-style-type: none"> Tiivistetään yhteistyötä kaupungin toimialojen välillä vammaisten liikunta- ja vapaa-ajan viettomahdollisuuksien parantamiseksi. Osallistetaan vammaiset vapaa-ajan toiminnan kehittämiseen <p>VASTUUTAHO: Keravan kaupungin vapaa-aikapalvelut, sosiaali- ja terveyspalveluiden toimiala sekä kasvatusta ja opetustoimi</p>	<ol style="list-style-type: none"> Yhteinen toimialojen välinen suunnittelukokous v. 2017. Vammaisten osallistaminen suunnitteluun. Uusien toimintamallien kokeilu/käyttöön otto v. 2018-2019
SEURANTA: Joka toinen vuosi toimialat antavat tilannekatsauksen toimenpiteiden toteutumisesta vammaisneuvoston kokouksessa.		

5.8 KEHITTÄMISKOHDE 7: VAMMAISJÄRJESTÖT JA VAMMAISNEUVOSTO

Tavoitteet	Toimenpiteet ja Vastuutaho	Aikataulu
Tiedottamisen ja näkyvyyden parantaminen	<ol style="list-style-type: none"> Vammaisneuvosto kehittää ja pitää aktiivisemmin yllä verkko- ja facebook sivuja Vammaisjärjestöt ja vammaisneuvosto osallistuvat ikääntyville ja vammaisille suunnattuihin tapahtumiin Vammaisneuvosto tiedottaa kaupungin eri toimialoille yhteistyömahdollisuuksista Vammaisneuvosto tehostaa paikallisille yhdistyksille suunnattua tiedottamista. <p>VASTUUTAHO: Vammaisneuvosto</p>	1-3. Viestintäsuunnitelma v. 2017. Toteutus v. 2018-2022
SEURANTA: Joka toinen vuosi vammaisneuvosto toteuttaa tilannekatsauksen toimenpiteiden toteutumisesta		

6 TOIMENPIDEOHJELMAN SEURANTA

Keravan Vammaispoliittisen ohjelman 2017-2022 toteutuksen seurannasta vastaa Keravan vammaisneuvosto.

Luvussa 5 esitettyjen kehittämiskohteiden toimenpiteiden toteutuksen suunnittelu ja seurantamittareiden valinta on toimenpiteestä määritettyjen vastuutahojen vastuulla. Vastuutahot laativat toimenpiteiden seurantaa kuvaavat seurantamittarit ja raportoivat niiden mukaisesti tavoitteiden toteutumista Vammaisneuvostolle joka toinen vuosi.

Seuranta-aikataulu:

1. Väliraportointi Vammaisneuvostolle v. 2017: Vastuutahot esittelevät laatimansa seurantamittarit ja raportoivat toimenpiteiden toteutussuunnitelmat ja tarkentuneet aikataulut
2. Väliraportointi vammaisneuvostolle v. 2019: Toimenpiteiden raportointi seurantamittareilla
3. Väliraportointi vammaisneuvostolle v. 2021: Toimenpiteiden raportointi seurantamittareilla
4. Loppuraportti vammaisneuvostolle v. 2022

7 LÄHDELUETTELO

Asetus vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista (18.9.1987/759)

Keravan vammaispoliittinen ohjelma 2005

Laki kehitysvammaisten erityishuollosta (23.6.1977/519)

Laki kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä (13.6.2003/497)

Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista (3.4.1987/380)

Räty Tapio, Vammaispalvelut, Vammaispalvelujen soveltamiskäytäntö, Kynnys ry 2010

Suomen perustuslaki (11.6.1999/731)

Suomen vammaispoliittinen ohjelma vuosiksi 2010-2015

Terveystieteiden tutkimuskeskus (30.12.2010/1326)

Toimintakyvyn, toimintarajoitteiden ja terveyden kansainvälinen luokitus ICF

Yhdenvertaisuuslaki (1.1.2015/1325)

YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista

<https://www.thl.fi/web/vammaispalvelujen-kasikirja/tutkimus-kehittaminen/kasitteita#vaikeavammaisuus>

Tilannekatsaus sosiaali- ja terveydenhuollon laatuun vuonna 2008 Stekes. Raportteja 38/2008
(<http://www.stakes.fi/verkkojulkaisut/raportit/R38-2008-VERKKO.pdf>)

8 LIITTEET

Liite 1. Asiakaskyselyn tulosten tiivistelmä

Keravan kaupungin nettisivuilla oli keväällä 2016 välisenä aikana kaikille avoin VAMPO-kysely, jonka pystyi täyttämään myös paperiversioina vammaispalveluiden toimistosta, Keravan työkeskuksesta ja yhdistysten lisäksi koulu- ja opiskelijahallinto-ohjelma Wilman www-liittymän kautta.

Kyselyyn saatiin kaikkiaan 50 vastausta, minkä vuoksi tuloksia voidaan pitää vain suuntaa antavina.

Keravan kaupungin teettämään kyselyyn vastasi 18 vuotta täyttäneet keravalaiset vammaiset, vammaisen henkilöstön omaiset/ läheiset sekä muut kuntalaiset. Kyselyyn vastanneista yli puolet oli iältään 18–64 vuotiaita. Suurin osa (86,68 %) keravalaisista kyselyyn vastanneista vammaisista on jo eläkkeellä, kun vammattomista 48,57 % on eläkkeellä.

Esteetön tiedonsaanti

Liikuntavammaisten, kuulovammaisten ja kehitysvammaisten näkökulmasta yli puolet vastanneista pitää tiedottamista kaupungin palveluista huonona. Kaikilla kyselyyn vastanneilla vammaisilla on käytössä internet-yhteys.

Liikkuminen ja asuminen

Yleisimmät kulkuvälineet vammaisilla ovat oma auto ja/tai julkinen kulkuväline. Vaikka julkinen kulkuväline on yleisin, ei kyselyyn vastanneet vammaiset koe joukkoliikennettä toimivana tai sen käyttämistä helppona. Tyytymättömiä (yli 50 %) ollaan lippujärjestelmään, koska sitä ei pidetä toimivana eikä pysäkkien olosuhteisiin (sääsuoja, valaistus, penkit) olla tyytyväisiä. Myöskään joukkoliikenteen reittejä ei pidetä sopivina matkustustarpeisiin nähden ja aikataulu sekä reitti-informaatiota pysäkillä ei koeta riittäväksi. Bussien esteettömyyttä ei koeta kovin hyväksi.

Vammaiset kokivat Keravan suurimmaksi osaksi (64 %) turvallisena paikkana, mutta illalla liikkumisen turvallisuutta 46,15 % piti tyydyttävänä. Vastaavasti 37 % muista vastaajista pitää illalla liikkumisen turvallisuutta tyydyttävänä tai huonona. Turvallisuutta heikentävät pimeät kävelytiet ja tunnelit.

Kyselyyn vastanneet vammaiset arvioivat Keravalla esteettömyyden huonoimmaksi Kelassa, kaupungintalolla, kahviloissa ja pankeissa/vakuutusyhtiöissä. Esteettömyys on koettu hyväksi apteekissa, kaupoissa/tavarataloissa, terveyskeskuksessa ja kirjastossa.

Vain pieni osa (6,67 %) kyselyyn vastanneista keravalaisista vammaisista tarvitsee tuettua asumista / palveluasumista ja suurin osa (60 %) vammaisista asuu yksin omassa kodissaan. Tyytymättömiä vammaiset ovat asumista tukevien palveluiden toteuttamiseen (58,33 %), tukiasumisen/ palveluasumisen toteuttamiseen (54,55 %) ja kaupungin esteettömien vuokra-asuntojen saamiseen (45,45 %). Kuitenkin asuminen oli yksi asia mihin kyselyyn vastanneet vammaiset olivat tyytyväisimpiä (78,57 %).

Terveydenhuolto ja kuntoutus

Kyselyyn vastanneista vammaisista 42,86 % (muista vastaajista 48,28 %) oli tyytymättömiä psyykkisen avun saamiseen vammautumisen ja sairastumisen yhteydessä. Terveydenhuollon henkilöstön tietoisuuteen kuntoutuksen mahdollisuuksista oli tyytymättömiä 38,46 % (muista vastaajista 24,24 %).

Kyselyyn vastanneista vammaisista 58,33 % oli tyytymättömiä siihen, että heidän toiveita ja mielipiteitä ei otettu huomioon heidän asioitaan käsiteltäessä ja siihen, että he eivät ole saaneet olla mukana palvelujensa suunnittelussa.

Ilo ja vapaa-aika

Kyselyn perusteella Keravalaisille vammaisille eniten iloa tuottavat asumisen olosuhteet (71,43 %), kotikaupungin talouden kunnossa oleminen (57,14 %) ja luonto ja ympäristön saasteettomuus (50 %). Kukaan vammaisista ei vastannut, että työllisyystilanne toisi iloa ja kaikista vähiten iloa he kokevat saavat siitä, että kunnan päättäjät välittävät asukkaista ja heidän tarpeistaan, yritystoiminnasta sekä asuin kaupungin maineesta ja vetovoimasta.

Kyselyn perusteella keravalaiset vammaiset ovat tyytymättömiä vapaa-ajan käyttöönsä (35,71 %). Suurin osa sanoo osallistuvansa Keravalla järjestettäviin virkistystapahtumiin. Yhdistystoimintaan osallistuu aktiivisemmin muut vastaajat (osallistuu 70 %), kuin vammaiset (osallistuu 30,77 %). Vammaisten keskuudessa vammaisneuvoston toiminnasta tietää vain harva. Muille vastaajille vammaisneuvoston toiminta on tutumpaa. Kyselyyn vastanneista vammaisista 83,33 % ja muista vastaajista 60 % sanoo, että ei tunne vammaisneuvoston toimintaa.

Ammatinhankinta ja työllistyminen

Kyselyyn vastanneista keravalaisista vammaisista 6,67 % opiskelee. Yleisin koulutus on ammatillinen perustutkinto ja opistoasteinen tutkinto. Keravalaisista vammaisista 91,66 % on tyytyväinen koulutukseensa.

Kouluikäisten vammaisten lasten jatko-opintomahdollisuuksia ei koeta kyselyn perusteella kovin monipuolisiksi (50 %) ja kouluun kulkemista ei koeta kovin vaivattomaksi (40 %).

Kyselyyn vastanneista 63,64 % ovat tyytyväisiä työhönsä. Toimeentuloonsa tyytymättömiä vammaisista on 35,72 % ja tyytyväisiä 50 %. Suurin osa (60 %) vammaisista kokee, että heillä ei ole yhtä hyvät työmahdollisuudet kuin muilla saman ikäisillä. Myös usea (40 %) kokee, että tuetun työllistymisen mahdollisuudet eivät ole hyvät. 20 % vastanneista on kokenut jossain määrin syrjintää työpaikallaan (muilla vastaajilla myös 20 %).